

Vauvasta vaurastujaksi- säästämis- ja sijoitussuunnitelma lapselle

Tiivistelmä

Tekijä(t) Hahl, Jarko	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Valmistumisaika 2022
	Sivumäärä 51	
Työn nimi Vauvasta vaurastujaksi – säästämis- ja sijoitussuunnitelma lapselle		
Tutkinto Tradenomi (AMK)		
Ohjaavan opettajan nimi, titteli ja organisaatio Henri Huovinen, lehtori, LAB-ammattikorkeakoulu		
Tiivistelmä <p>Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää suomalaisten vanhempien sijoittamis- ja säästämistottumuksia sekä laatia lapselle pitkäjänteinen säästämissuunnitelma. Tarkastelun kohteena oli myös korkoa korolle ilmiö, lapsilisien sijoittaminen osakemarkkinoille sekä lasten rahakasvatus.</p> <p>Opinnäytetyö koostuu johdannosta, teoriaosuudesta, tutkimusosiosta, tutkimuksen tuloksista ja näiden pohjalta luodusta sijoitussuunnitelmasta lapselle, sekä pohdinnasta.</p> <p>Teoriaosuudessa käsiteltiin keskeisimpiä sijoittamiseen ja säästämiseen liittyviä aihepiirejä niin, että alan kirjallisuutta sekä verkkojulkaisuja hyödynnettiin mahdollisimman monipuolisesti.</p> <p>Opinnäytetyön tutkimusmenetelmänä käytettiin kvantitatiivista tutkimusta, joka pohjautui suomalaisille yksityissijoittajille suunnattuun palautekyselyyn. Kyselyyn vastasi 168 sijoittamista harrastavaa vanhempaa ja saatujen vastauksien perusteella voidaan todeta, että hetken mielijohteesta tehdyt sijoituspäätökset ovat valitettavan yleisiä, ja lapsilleen säästävästä vain alle kolmannes on tehnyt sijoitussuunnitelman.</p> <p>Opinnäytetyön lopputuloksena saatiin muodostettua kokonaiskuva lapselle sijoittamisen ja säästämisen tarjoamista mahdollisuuksista. Sijoittaminen voi parhaimmillaan olla yksinkertaisen tehokasta ja tuottoisaa, kunhan sijoittajalta itseltään löytyy pitkäjänteisyyttä ja malttia antaa rahan tehdä töitä.</p>		
Asiasanat sijoittaminen, säästäminen, lapset, osakkeet, rahastot, korkoa korolle, rahakasvatus, vaurastuminen		

Abstract

Author(s) Hahl, Jarko	Type of Publication Bachelor's thesis	Published 2022
	Number of Pages 51	
Title of Publication From baby to wealthy – a savings and investment plan for a child		
Name of Degree Bachelor of Business Administration		
Name, title and organization of the supervising teacher Henri Huovinen , Lecturer , Business Administration		
Abstract <p>The aim of the thesis was to research and explore the investment and saving habits of Finnish parents, as well as to develop a long-term savings plan for children.</p> <p>The thesis consists of an introduction, the theoretical section, the research section, the research results, an investment plan for children based on the results, and finally, a reflection on the study.</p> <p>The theoretical section deals with the most important and common topics related to investing and saving. The definition of “compound interested”, how to invest children’s benefits in the stock market, and how to educate children on finances are also examined.</p> <p>The research method of the thesis is quantitative research, which was based on a feedback survey aimed at Finnish private investors. 168 parents answered the survey, all of whom are currently engaged in investing. Based on the responses received, investment decisions made on a whim are unfortunately common, and less than 1/3 of parents who save money for their children have made an investment plan.</p> <p>Investing can be simple, efficient, and profitable, as long as the investor themselves has the longevity and temperance to let the money do the work.</p>		
Keywords investing, saving, children, stocks, funds, compound interest, money education, prosperity		

Sisällys

1	Johdanto.....	1
1.1	Opinnäytetyön aihe ja tausta	1
1.2	Aiheen rajausta.....	2
1.3	Tutkimuskysymykset.....	2
1.4	Työn rakenne.....	3
2	Järkevän sijoittamisen ABC	4
2.1	Oma talous	4
2.2	Tavoitteena vaurastuminen.....	4
2.3	Kuluja karsimalla parempaa tuottoa	5
2.4	Osakkeet ja rahastot sijoituskohteina.....	6
2.4.1	Osakkeet	7
2.4.2	Osakerahastot	8
2.5	Riski ja tuotto kulkevat käsikädessä.....	9
2.6	Sijoitusten hajauttaminen.....	11
3	Korkoa korolle- ilmiö	13
3.1	90-vuotias ”Omahan Oraakkeli”	13
4	Lapselle säästäminen	15
4.1	Puhutaan rahasta	15
4.2	Osakkeet vai rahastot	17
4.3	Lapsilisät sijoituksiin	17
4.4	Verotus	19
5	Kyselytutkimus sijoittamista ja säästämistä harrastaville vanhemmille	20
5.1	Tutkimuksen esittely ja toteutus	20
5.2	Tutkimustulosten analysointi.....	20
5.3	Johtopäätökset kyselytutkimuksen tuloksista.....	23
6	Sijoitus- ja säästämissuunnitelma lapselle	25
6.1	Sijoitus- ja säästämissuunnitelmassa huomioitavat asiat	25
6.1.1	Lähtötilanne ja budjetti.....	25
6.1.2	Tavoitteet ja aikahorisontti	26
6.1.3	Sijoituskohteiden valinta, riskinotto- ja hajauttaminen	27
6.1.4	Sijoitussuunnitelman- ja salkun seuranta	28
7	Pohdinta	30
	Lähteet	33

Liitteet

Liite 1. Kyselytutkimus

1 Johdanto

1.1 Opinnäytetyön aihe ja tausta

Kuulin kerran sijoitusseminaarissa sanottavan, että yksi tärkeimmistä lahjoista minkä lapselle voi antaa, on säästämisen taito. Tästä syttyi kipinä syventyä tarkemmin lapselle säästämiseen ja sijoittamisen eri mahdollisuuksiin, olenhan kahden päiväkotikäisen lapsen isä itsekin ja sijoittamista harrastava. Lapsillani oli ratkaiseva vaikutus tämän opinnäytetyön aiheen valinnalle, ja he ovatkin tämän prosessin aikana toimineet inspiraation lähteenä.

Ensimmäiset omakohtaiset kokemukseni osakemarkkinoista ja osakekaupoista eivät ole kovin ruusuisia. Ostin ensimmäiset osakkeeni vuosien 2007-2008 taitteessa, tuolloin osakemarkkinoilla oltiin jo pitkään eletty voimasta nousukautta osakkeiden hintojen kohotessa jatkuvasti uusiin huippuihin. Säästötilini tyhjentäminen ja rahojen sijoittaminen osakkeisiin tuntui pomminvarmalta idealta. Vain muutamaa kuukautta myöhemmin iski finanssikriisi, jolloin puolet osakesalkkuni arvosta haihtui nopeasti savuna ilmaan. Tämä kokemus johti siihen, että kiinnostukseni sijoittamiseen loppui yhtä nopeasti kuin oli alkanutkin. Kesti pitkään, kunnes löysin sijoittamisen uudestaan keväällä 2020, juuri kun koronaviruksen ravisteli osakemarkkinoita ympäri maailmaa. Kriisin seurauksena, muutamassa viikossa osakkeiden hinnat putosivat kymmeniä prosentteja ja mieleeni palautui eräs toinen sijoittajien keskuudessa kiertävä sanonta; osta silloin kun kadulla virtaa veri. Nyt tarjolla oli mahdollisuus ostaa osakkeita erityiseen alennushintaan.

Opinnäytetyössä avataan sijoittamiseen ja säästämiseen liittyviä avaintemoja, joissa erityisesti lasten vanhempien tarpeet sijoittamiseen liittyen pyritään huomioimaan. Keskeisimpiä käsiteltäviä asioita ovat suomalaisten vanhempien säästämis- ja sijoitustottumukset, rahakasvatus, oman talouden hallinta, sekä maailman kahdeksanneksi ihmeeksi tituleerattu Korkoa korolle -ilmiö.

Opinnäytetyön aihe on ajankohtainen, sillä sijoittamisen suosio on voimakkaassa kasvussa. Mäntylän (2020) kirjoittamassa artikkelissa, pörssisäätiön toimitusjohtaja Sari Lounasmeren mukaan osakkeisiin sijoittaneiden suomalaisten määrä on kasvanut ennätystasolle, lähes 900 000 kotitalouteen. Vilkasta keskustelua on herättänyt myös Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisema raportti jossa ehdotetaan, että valtio avaisi jokaiselle vastasyntyneelle oman osakesäästötilin osana äitiyspakkausta, ja johon valtio sitten lahjoittaisi pienen pesämunan. (Työ- ja elinkeinoministeriö, 2021.)

Säästämisestä ja sijoittamisesta on käytännössä mahdotonta puhua ilman, että puhutaan numeroista. Havainnollistavissa esimerkeissä ja laskelmissa pyritään kuitenkin siihen, että matemaattinen puoli on helposti ymmärrettävää ja kiinnostavaa.

Opinnäytetyössä esiin nousevat havainnot ja niiden pohjalta esitettävät esimerkit tai ehdotelmät eivät ole sijoitussuosituksia, sillä jokainen on itse vastuussa omaan talouteen liittyvissä päätöksissä. Ja kuten sijoitusrahastojen esitteissäkin on aina maininta, historialliset tuotot eivät ole tae tulevista tuotoista.

1.2 Aiheen rajaus

Opinnäytetyössä ei ole tarkoitus syventyä yksityiskohtaisesti osakepöimintaan, osakemarkkinaa edustavien yritysten kannattavuuteen ja tunnuslukuihin, markkinoiden ja talouden anatomiaan, eikä verotukseen.

Koska erilaisia sijoitusinstrumentteja sekä sijoitustyyplejä on olemassa lukematon määrä, tarkoituksena on tutustua aihepiiriin yleisellä tasolla ja perehtyä yleisimmin käytössä oleviin sijoitusinstrumentteihin kuten osakkeisiin ja rahastoihin. Vähäisemmässä suosiossa olevat sijoitusmuodot kuten asuntosijoittaminen tai sijoittaminen raaka-aineisiin, rajataan tarkoituksella pois.

Kyselytutkimuksella selvitetään suomalaisten vanhempien, eli yksityissijoittajien säästämis- ja sijoittamistottumuksia. Kyselystä kerättyjä vastauksia pyritään hyödyntämään lapselle laadittavassa sijoitussuunnitelmassa.

1.3 Tutkimuskysymykset

Opinnäytetyön tutkimuskysymyksiä ovat:

- Millaisia säästäjiä suomalaiset vanhemmat ovat, mihin he sijoittavat ja millaisilla summilla
- Kuinka suuri pesämuna lapselle on kertynyt hänen täyttäessään 18 vuotta, kun lapsilisät on sijoitettu rahastoihin syntymästä saakka
- Millaisia sijoituskohteita osakkeet ja rahastot ovat, ja soveltuvatko ne pitkäaikaiseen, lapselle säästämiseen
- Mistä korkoa korolle -ilmiöstä tarkalleen ottaen on kyse

Näiden tutkimuskysymysten lisäksi opinnäytetyön tarkoituksena on laatia valmis sijoitussuunnitelma lapselle.

1.4 Työn rakenne

Opinnäytetyö koostuu johdannosta, teoriaosuudesta, tutkimusosuudesta ja niiden pohjalta tehdyistä ehdotelmista, sekä yhteenvedosta.

Teoriaosuudessa keskitytään sijoittamiseen ja säästämiseen liittyviin avaintemoihin. Teoriapohja rakentuu olemassa olevan aineiston perusteella, jossa pyritään mahdollisimman kattavasti hyödyntämään alan kirjallisuutta ja muita lähteitä.

Tutkimusmenetelmänä käytetään kvantitatiivista tutkimusta, joka rakentuu sijoittamista harrastavien lasten vanhemmille suunnatun kyselylomakkeen ympärille. Kyselyllä pyritään saamaan tietoa vanhempien omista säästämis- ja sijoitustottumuksista, ja kyselyn tuloksia hyödynnetään lapsen säästämissuunnitelman ja sijoitusportfolion laatimisessa.

Lopuksi tehdään yhteenveto koko opinnäytetyöprosessista ja keskeisimmistä esille nousseista havainnoista.

2 Järkevän sijoittamisen ABC

2.1 Oma talous

”Joku sano, et raha on kaiken pahan alku ja juuri, mut sil ei ollu rahaa keneltä sen kuulin.”

Fintelligens: Miljoona

Oman talouden hallinta on elämän perustaitoja. Ennen kuin pystyy vakavissaan harkitsemaan sijoittamisen aloittamista, täytyy oman talouden olla kunnossa. Käytännössä tämä tarkoittaa, että tuloja täytyy olla enemmän kuin menoja. Oman henkilökohtaisen tuloslaskelman selvittäminen onnistuu, kun kirjoittaa paperille näkyviin kaikki menot ja tulot. Laskelmasta tulee tarkempi ja todenmukaisempi, kun tarkastelujakson pituus on esimerkiksi kokonainen vuosi. Perusedellytys säästämiseksi ja sijoittamiseksi on, että kuluttaa vähemmän kuin tuottaa. (Carlsson 2021, 44.)

Hyvästä talouden hallinnasta kertoo myös se, kuinka yllättäviin menoihin on varauduttu. Esimerkiksi kodinkoneen rikkoutuminen tai lemmikin sairastuminen aiheuttaa ylimääräistä rahanmenoa, jollaisiin on hyvä varautua puskurirahastolla. Pienestäkin rahapuskurista saa taloudellista turvaa ja mielenrauhaa. Yleinen suositus on, että itsellään on 3-6 kuukauden nettotuloja vastaava summa puskurina pahan päivän varalle. (Carlsson 2021, 47.) Voidaan siis sanoa, että hyvä aika sijoittamiseen on silloin kun oma talous on vakaalla pohjalla ja kun pystyy sanomaan varmaksi, ettei sijoitettua pääomaa tule tarvitsemaan lyhyellä aikavälillä.

2.2 Tavoitteena vaurastuminen

Vaurastumiseen tarvitaan kolme asiaa. Ensin täytyy oppia tekemään rahaa. Sitten opetellaan säilyttämään tienattuja rahoja. Ja kolmannessa vaiheessa töitä ei tehdä pelkästään itse, vaan myös raha on pistettävä tekemään töitä. (Sjögren 2014, 26.)

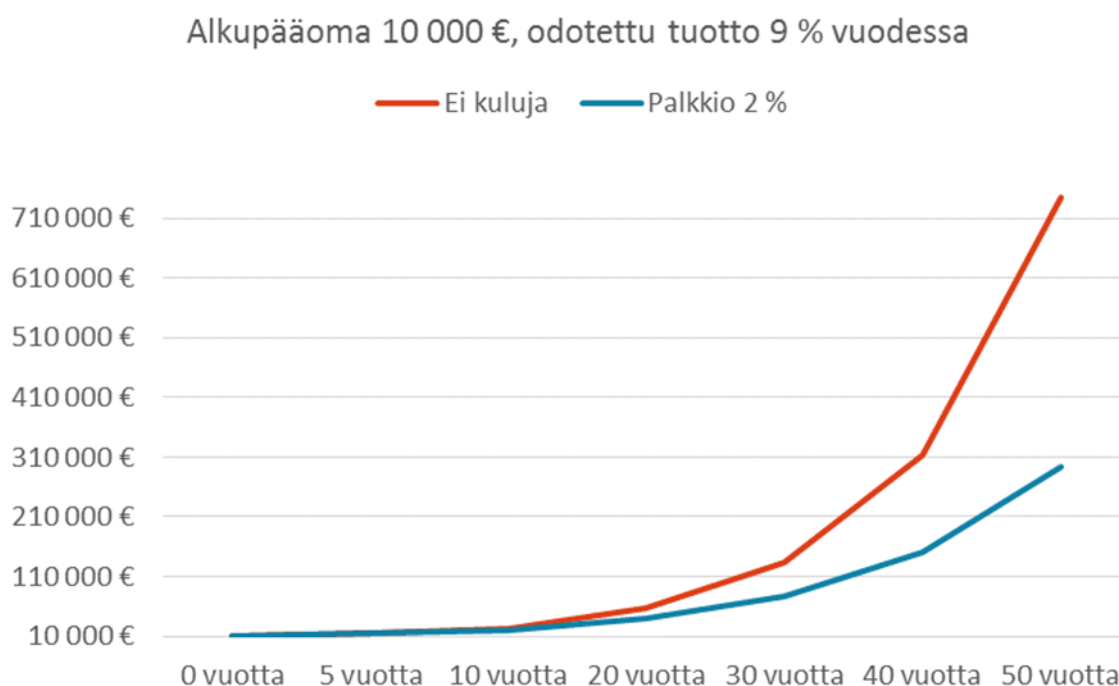
Ihmisen on mahdollista elää passiivisilla tuloillaan niin, että halutessaan työelämästä pystyy jättäytymään kokonaan pois. Tämä onnistuu, kun sijoituksissa kiinni oleva pääoma tuottaa niin hyvin, että pystyy elämään niistä saaduilla koroilla. Jos ajattelee sijoittamista vapauden maksimointina, yhdeksi sijoittamisen tavoitteeksi voi asettaa taloudellisen riippumattomuuden saavuttamisen. Taloudellista riippumattomuutta tavoittelevalle sijoitussalkku on mahdollistaja. (Mähkä 2019, 26.) Sijoittaminen ja säästäminen tarjoaa mahdollisuuden parantaa omaa taloudellista liikkumatilaa, vaikka täydellistä taloudellista riippumattomuutta ei haluaisikaan tavoitella.

Sijoittaminen on yksinkertaistettuna aktiivista säästämistä. Sen sijaan, että säästöjen annettaisiin vain olla säästötilillä olemattomalla korkotuotolla, tulisi pyrkiä etsimään parempaa tuottoa ja laittaa raha tekemään töitä puolestaan (Lehtipuu 2018, 106).

Työelämä on jatkuvassa muutoksen tilassa, joten omaan eläkkeeseen ja taloudelliseen liikkumavaraan kannattaa varautua sijoittamisella ja säästämällä. Raha ei välttämättä tuo onnea, mutta mielenrauhaa ja taloudellista itsenäisyyttä kyllä. Sijoittaminen on niin helppoa kuin sen itselleen tekee, hyvin pärjää jo sillä kun säätää sijoitukset kokonaan autopilotille (Mähkä 2019, 20).

2.3 Kuluja karsimalla parempaa tuottoa

Palveluntarjoajasta ja sijoitusvarallisuudesta riippuen, sijoitusinstrumenteista joutuu lähes poikkeuksetta maksamaan erilaisia säilytys-, ja kaupankäyntikuluja. Lähtökohtaisesti kaikki kulut tulisi pyrkiä minimoimaan, koska kulut ovat aina varmoja, tuotot eivät niinkään. Alla oleva kaavio havainnollistaa, kuinka pitkäaikaisissa sijoituksissa jo aivan pienetkin juoksevat kulut vähentävät sijoittajan mahdollisuuksia kasvattaa pääomaa toivotulla tavalla.

Kuvio 1. Turhat kustannukset syövät merkittävän osan sijoittajien tuotoista (Sijoittaja 2018a)

Pelkästään kahden prosentin vuosikulut syövät yli puolet tuotoista, sijoitushorisontin ollessa vuosikymmeniä. Viimeiset prosentit ja vuodet ovat arvokkaimmat, silloin varallisuus kehittyy harppauksin. (Saario 2021, 30).

Kuten Saario (2021) toteaa, pieneltä tuntuvat erot vuosituotoissa kasvavat kymmenien ja satojen tuhansien eurojen eroiksi pitkän aikavälin sijoituksissa. Pienellä tarkkaavaisuudella kuluissa pystyy säästämään ja jokainen prosenttiyksikön kymmenys jonka onnistuu kuluissa tinkimään, tarkoittaa pitkään sijoittavalle monien tuhansien eurojen säästöjä. Markkinoilta pystyy löytämään myös täysin kuluttomia sijoitusinstrumentteja.

Useat akateemiset tutkimukset tukevat passiivista sijoitustyyliä, aktiiviseen sijoittamiseen verrattuna. Passiivisessa sijoittamisessa sijoitussalkun koostumus pysyy pääsääntöisesti samana, markkinatilanteesta sekä ajan kulumisesta riippumatta. Aktiivisessa sijoittamisessa salkkuun tehdään jatkuvasti muutoksia ja kaupankäynti on vilkkaampaa. Yksi merkittävimpiä passiivisen sijoittamisen etuja on sen kustannustehokkuus; aktiivisilla muutoksilla salkussa ei saavuteta korkeampia tuottoja, ainoastaan kulut kasvavat. (Parviainen 2015, 14.)

Osakemarkkinoilla tehdyistä ostoista ja myynneistä koituu sijoittajalle lähes aina kuluja. Kehnoimmin menestyvät pääsääntöisesti ne, jotka käyvät eniten kauppaa. Tästä syystä johtuen sijoittajan tulee välttää tekemästä liikaa kauppoja, ja valita edullisimmat rahastot (Erola 2015, 14). Sijoittaminen on teoriassa melko yksinkertaista, pitäisi vain osata istua käsiensä päällä ja malttaa mielensä. Mutta jos tapoihin kuuluu itsekurin menettäminen liian helposti ja liian usein, voitollinen sijoittaminen voi osoittautua käytännössä mahdottomaksi.

2.4 Osakkeet ja rahastot sijoituskohteina

Sijoittaminen on näkemyksen ottamista. Sijoitus- ja ostopäätöstä tehdessä ei pidä spekuloida osakkeen kykyä lyhyen aikavälin menestykseen, vaan arvioida yrityksen mahdollisuuksia ja potentiaalia pitkällä aikavälillä. (Lehtipuu 2018, 113.)

Osaketuottoihin vaikuttavat pääasiassa korot ja pörssiyritysten tulokset, lyhyellä aikavälillä myös markkinoilla vallitseva yleinen sijoitusinto. Monen ammattilaisen sijoitussalkku koostuu eri yhtiöiden osakkeista kaikilta mahdollisilta sektoreilta kuten teknologia, terveys, rahoitus ja kuluttajatuotteet. Aloittelevalle sijoittajalle kultainen keskitie on suosia laajasti hajautettuja indeksirahastoja ja suoria osakesijoituksia. (Mähkä 2019, 62).

Pitkällä tähtäimellä pörssit nousevat, koska yhtiöiden tuloksentelekyky paranee ja sitä kautta osingot kasvavat. Se taas perustuu talouskasvuun, joka perustuu parantuvaan tuottavuuteen. (Sammalisto 2021, 158.) Osakkeenomistajana omistaa pienen siivun yhtiöstä ja pääsee samalla hyötymään yhtiön tekemästä tuloksesta.

Artikkelissa ”Kannattaako sijoittaminen aloittaa rahastoilla vai osakkeilla?” – nostetaan esiin suorien osakesijoitusten suuri tuottopotentiaali, mutta riskinä on jääminen

markkinatuotosta. Merkittävimpanä hyötynä voidaan pitää, että osakkeita ostamalla osakesalkusta saa juuri oman näköisensä. Rahastoissa tuotto on lähempänä markkinatuottoa. (Sijoittaja 2021.)

Osakerahastoissa pääoma sijoitetaan nimensä mukaisesti korkean riskin omaaviin pörssi-osakkeisiin, kun taas korkomarkkinoiden kehitystä seuraavat korkorahastot tarjoavat erityisen vakaata tuottoa. Mitä pidempi suunniteltu säästöaika on, sitä enemmän on perusteltua säästää korkeariskisempään osakerahastoon, mikäli riskinottohalu ja -kyky kestävät osakemarkkinoiden voimakastakin heiluntaa. (OmaSp 2021.)

Yksityissijoittajilla tuntuu olevan uskomaton kyky ostaa ja myydä väärään aikaan. Tähän liittyvät tutkimustulokset voidaan kiteyttää yhteen sanaan: hötkyily. Tuotot haihtuvat hosiin ja poukkoiluun eri sijoitusten välillä. Pitkäaikaissijoittajan, jonka salkku on hyvin hajautettu ja kustannustehokas, kannattaa sulkea silmänsä ja laittaa kädet korville ja lopettaa jatkuva osakekurssien tuijottaminen. Rahoitustiede puoltaa passiivista sijoittamista; mitä pidempään sijoituksia tehdään aktiivisesti, sitä varmemmin häviää passiivisille rahastoille. (Erola 2015, 48.)

2.4.1 Osakkeet

Osakemarkkinoille voi sijoittaa ostamalla suoraan jonkin pörssiyrityksen osakkeita. Osakesijoituksissa tuotto-odotus on korkeampi kuin muissa sijoituskohteissa ja viimeisen sadan vuoden aikana osakkeista on saanut parhaimman tuoton, keskimääräisen vuosituoton ollessa noin 7%. (Pörssisäätiö 2021a.)

Yksi vaurastumisen yksinkertaisimmista resepteistä on ostaa salkkuun sellaisten yritysten osakkeita, jotka ovat hyviä osingonmaksajia. Pääsääntöisesti 1-4 kertaa vuodessa maksettava osinko on eräänlainen palkinto siitä hyvästä, että omistaa yrityksen osakkeita. Sijoittaja ei osta myydäkseen, hän ostaa omistaakseen, koska omistamisesta maksetaan hänelle hyvää korvausta. Hyvä tuotto takaa sen, että sijoituksen arvo säilyy ja kasvaa. (Erola 2015, 86.)

Hajauttamalla erityyppisiin osakkeisiin pystyy suojautumaan yksittäisten yhtiöiden riskiltä. Sijoituksia kannattaa hajauttaa myös ajallisesti, eli osakkeiden määrää salkussa lisätään vähitellen, esimerkiksi kaksi kertaa vuodessa. (Lehtipuu 2018, 118.)

Ylen julkaisemassa artikkelissa sijoituskirjailija Heikki Keskiväli kertoo, että osakesijoitusten kustannukset ovat yleisesti ottaen matalat, ja kulujen läpinäkyvyys on parempi kuin muussa muussa sijoitusinstrumentissa. Siksi osakesijoittaminen on houkutteleva vaihtoehto myös aloittavalle sijoittajalle. Osakesijoitusten käänköpuolena voidaan pitää sitä, että

osakesijoittamisen perusteet on itse opiskeltava ja yhtiöiden seuraamiseen on käytettävä aikaa. (Thurén 2020)

2.4.2 Osakerahastot

Mikäli haluaa tehdä odotusarvoisesti positiivista automaattikauppaa, sijoittajan kannattaa suosia rahastosijoittamista. (Erola 2015, 64)

Kotimaisten sijoitusrahastojen pääoma vuonna 2003 oli 20 miljardia euroa, ja vuoteen 2020 mennessä rahastojen suosio on kasvanut 125 miljardiin euroon. Kehitys ei ole sattumaa, sillä rahastosijoittamisen ominaisuudet tarjoavat etuja kaikenkokoisille sijoittajille. (Puttonen & Repo 2020, 9).

Kun tuloksia halutaan saavuttaa systemaattisesti pitkällä aikavälillä, rahastosijoittamista pidetään hyvänä vaihtoehtona kaikentyyppisille sijoittajille. Rahastot tarjoavat vaivattoman tavan säästää ja sijoittaa arvopapereihin, eikä rahastosäästäjänä markkinoiden ja yhtiöiden tapahtumia ei tarvitse seurata niin aktiivisesti kuin osakesijoittajan. (Nordnet 2021a.)

Rahastojen toimintaperiaate on yksinkertainen; rahastoyhtiö kerää sijoittajilta varoja ja sijoittaa ne useisiin eri arvopapereihin. Rahastot keskittyvät yleensä johonkin tiettyyn aihealueeseen, kuten teknologiaosakkeisiin, vihreään energiaan tai megatrendeihin. Rahastositteestä sijoittaja löytää hyödyllistä tietoa rahaston sijoituspolitiikasta, salkunhoitajista, riskeistä, rahaston historiallisesta kehityksestä ja kulurakenteesta. (Pörssisäätiö 2015a.)

Sanotaan, että hajauttaminen on sijoittajan ilmainen lounas. Rahastot tarjoavat osakesijoitusta hajautetumpaa riskiä, kun rahastot sijoittavat tuhansiin yrityksiin eri puolille maailmaa. Hajauttamalla sijoituksiaan riski laskee, mutta tuotto-odotus ei (Erola 2015, 18).

Rahastoja on karkeasti jaoteltuna kahdenlaisia: aktiiviset ja passiiviset. Aktiivisten rahastojen rahastohoitajat pyrkivät valitsemaan rahastoon sellaisia arvopapereita, joiden tuotto on parempi kuin markkinalla keskimäärin. Aktiiviseen verrattuna, passiivinen rahasto ei pyri voittamaan markkinaa, vaan tuotto on mahdollisimman lähellä sitä indeksiä jota rahasto replikoi. (Telford 2021.) Passiivisten indeksirahastojen juoksevat kulut ovat huomattavasti pienemmät. Kulujen vertailu passiivisten ja aktiivisten rahastojen välillä on olennaisen tärkeää, sillä vuosien 2009-2019 tarkastelujaksolla vain 23% aktiivisista rahastoista tuotti paremmin, kuin samoihin indekseihin sijoittavat passiiviset rahastot Yhdysvalloissa (Morningstar 2019).

Kokonaisuutta ajatellen sijoittajan ei kannata murehtia, sijoittaako rahastoon tänä vai ensi vuonna. Rahastot ovat lähtökohtaisesti sijoituksia, joissa tuotto muodostuu sijoitusajasta, eikä oikeasta ajoittamisesta (Erola 2015, 99). Aika tasaa riskiä ja osakerahaston kurssien

heilahteluista johtuvaa riskiä pystyy pienentämään, kun sijoitusaika pidetään riittävän pitkänä (Handelsbanken 2021).

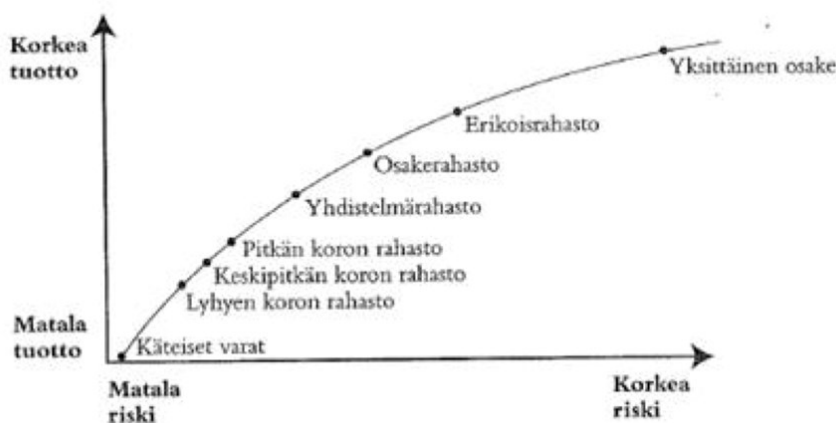
Rahastot perivät sijoittajalta erilaisia juoksevia kuluja, joita ovat mm. merkintä- ja hallinnointipalkkiot. Mutta rahastojen yksinkertaisen kulurakenteen takia tarkka sijoittaja pystyy helposti tekemään vertailua eri rahastojen välillä. Jos rahasto on laiska tuottamaan, kulut voivat nakertaa tuotot kokonaan, tai pahimmillaan viedä rahaston miinuksien puolelle (Mähkä 2019, 104). Rahastojen tutkiminen ja vertailu kannattaakin aloittaa kuluista.

Rahastoihin sijoittaminen on turvallinen vaihtoehto, vaikkei sijoittamiseen liittyvä terminologia kuulostaa oudolta eikä täysin ymmärtäisi internetin keskustelupalstoilla käytettävää ammattislangia. Pitkälle pääsee jo sillä, kun ymmärtää oman sijoitustoiminnan tavoitteet ja tekee vertailua markkinoilla olevista perusvaihtoehdoista. (Kauppila ym. 2020, 15). Rahastosäästämisen houkuttelevuus tulee sen helppohoitoisuudesta, sillä rahastosijoittajan ei tarvitse seurata eikä reagoida markkinoiden tapahtumiin (Danske Bank 2021).

2.5 Riski ja tuotto kulkevat käsikädessä

Sijoittamisesta ei pysty puhumaan ilman, että puhutaan riskeistä. Sijoitusmaailmassa riskillä tarkoitetaan sijoituksen hintakehitykseen liittyvää epävarmuutta. Kaikki sijoittajat haluavat sijoittamalleen rahalle hyvää tuottoa, mutta suurten tuottojen saavuttaminen tarkoittaa poikkeuksetta isompien riskien ottamista. Paras tapa hallita riskejä on oppia ymmärtämään ja sietämään niitä. (Myllyoja 2020, 98).

Alla oleva kuvio havainnollistaa riskin ja tuoton välistä suhdetta eri sijoitusmuotojen välillä (Kuvio 2).

Kuvio 2. Sijoittamisen riskit suurenevät sen mukaan mitä korkeampaa tuottoa halutaan tavoitella (Puttonen ym. 2006, 32)

Sijoituskohteiden kehitys ei ole koskaan käytännössä täysin sama. Onnistuminen jossain sijoituskohteessa tasoittaa epäonnistumista toisessa. Sijoitussalkussa yhden sijoituksen epäonnistuminen ei ole katastrofi, tärkeintä on sijoitussalkun kokonaisvaltainen suoriutuminen (Sammalisto 2021, 135). Ratkaiseva tekijä sijoitussalkun menestymisessä on se, kuinka hyvin sijoitukset on hajautettu eri sijoitusluokkiin (Puttonen & Repo 2020, 15).

Pörssin luonteeseen kuuluu, että kurssit menevät ylös ja alas. Kukaan ei tiedä koska pörssin seuraava iso nousu tai lasku alkaa. Kokeneet sijoittavat saattavat jopa iloita laskupäivistä, sillä he näkevät kurssilaskun kutsuna alennusmyyntiin; osakkeet jotka vielä eilen näyttivät kalliilta, ovat nyt halvempia. Pörssiromahdukselta suojautuu parhaiten, kun jatkaa sijoittamista. Tällöin alhaisista kurseista saa parhaimman hyödyn irti. (Mähkä 2019, 68.)

Sijoittamisen historia opettaa, että sijoittajan täytyy varautua elinaikanaan ainakin yhteen pitkään heikkojen tuottojen jaksoon. Heikko jakso voi kestää 15-20 vuotta. (Hämäläinen & Oksaharju 2020, 175).

Isossa kuvassa pörssit tulevat aivan varmasti romahtamaan. Mutta yhtä varmasti ne myös hitaasti palautuvat, ja nousevat jälleen uusiin huippuihin. Suurten pörssien kurssit ovat koko historiansa aikana aina nousseet yli entisten huippujen niin, että kukaan niiden indeksiin sijoittanut ei ole jäänyt tappiolle (Mähkä 2019, 131). Usein kuulee, että pitäisi sijoittaa vain sen verran mikä on varaa menettää. Tämä saattaa maalata turhan synkän kuvan sijoittamisesta, sillä indekseihin sijoittava ei ole menettämässä kaikkea.

Kuviossa 3 näkyy Helsingin pörssikurssin historiallinen kehitys. Kuten huomataan, pörssi-osakkeet ovat tuottaneet pitkäaikaiselle sijoittajalle erinomaisesti, vaikka vuosien saatossa on koettu useita isoja pörssiromahduksia. Paniikissa osakkeensa myyneet sijoittajat ovat tehneet virheen, sillä romahduksista on toivuttu suhteellisen nopeasti.

Kuvio 3. Helsingin pörssin OMXH25 indeksin historiallinen kehitys vuodesta 1989 (Investing 2021). Mitä pidempi säästöaika, sitä korkeampaa riskiä sijoittaja voi halutessaan ottaa (Puttonen ym. 2006, 32)

2.6 Sijoitusten hajauttaminen

Sijoittajien keskuudessa kiertää sanonta, että hajauttaminen on sijoittajalle ainoa ilmainen lounas. Allokaatio, eli omaisuuslajien suhde salkussa on tärkeimpiä sijoitustulokseen vaikuttavia tekijöitä (Hämäläinen & Oksaharju 2020, 173).

Kun markkinoilla on turbulenssia, sijoitusten hajauttaminen on yksinkertainen mutta tehokas lääke synkimpiin hetkiin. Hyvin hajautetussa sijoitussalkussa on yhtiöitä jotka menestyvät auringon paisteessa, mutta myös sellaisia yhtiöitä, jotka menestyvät vesisateessa. Hajauttamalla, sijoittamisen riskejä on mahdollista taklata yksi kerrallaan. (Mähkä 2019, 56.)

Osakemarkkinoilla kohtuullisen hyvin hajautettu sijoitussalkku sisältää 15-20 yrityksen osaketta, mikäli toimialoja on vähintään viisi (Kauppila 2020, 137).

Sijoitussalkku kannattaa suojata myös alueellisella hajautuksella. Sijoittamalla esimerkiksi Yhdysvaltojen sekä Euroopan osakemarkkinoille, suojautuu yhteen maahan tai maanosaan kohdistuvalta riskiltä. (Pörssisäätiö 2015b)

Jos osakkeiden määrä salkussa kasvaa liian suureksi, hajauttamisesta saatava hyöty pienenee. Viidenkymmenen yhtiön jälkeen hajautuksesta ei saa enää hyötyä (Hämäläinen & Oksaharju 2020, 88). Liika hajauttaminen aiheuttaa myös ylimääräisiä kuluja kuluja.

Sen lisäksi, että salkussa on monia erilaisia yhtiöitä maailman eri kolkista, sijoitusten ajallinen hajauttaminen on myös tärkeää. Ammatillaisetkaan eivät pysty varmuudella sanomaan, milloin on paras hetki ostaa. Siksi viisainta on tehdä sijoituksia säännöllisesti,

mielellään aina samalla summalla. Isonkin rahasumman sijoittaminen ajallisesti hajauttamalla on mahdollista, kun sijoitus jaetaan useaan osaan. Tämä pienentää riskiä, jossa markkinoille astutaan juuri ennen laskusuhdannetta, sijoitussalkun mennessä pahimmassa tapauksessa miinukselle vuosikausiksi. (Nordnet 2021b.)

Hyvä esimerkki ajallisesta hajauttamisesta on kuukausisijoitusmalli, jossa rahaa sijoitetaan säännöllisesti kerran kuussa. Osakkeiden ollessa halpoja niitä saa enemmän, ja niiden ollessa kalliita niitä saa vähemmän. Ajallinen hajautus laskee osakkeiden keskiostohintaa, jolloin sijoittaminen on mahdollista kokea psykologisesti helpompana. (Mähkä 2019, 66.)

Hajauttamalla sijoitukset järkevästi, tappioiden vaikutus jää salkussa pienemmäksi. Hajautuksen ei tarvitse olla valmis heti sijoittamisen alkumetreistä saakka, sillä salkun hajautusta voidaan toteuttaa myös pala kerrallaan, ajan kanssa. (Sijoitustieto 2021.)

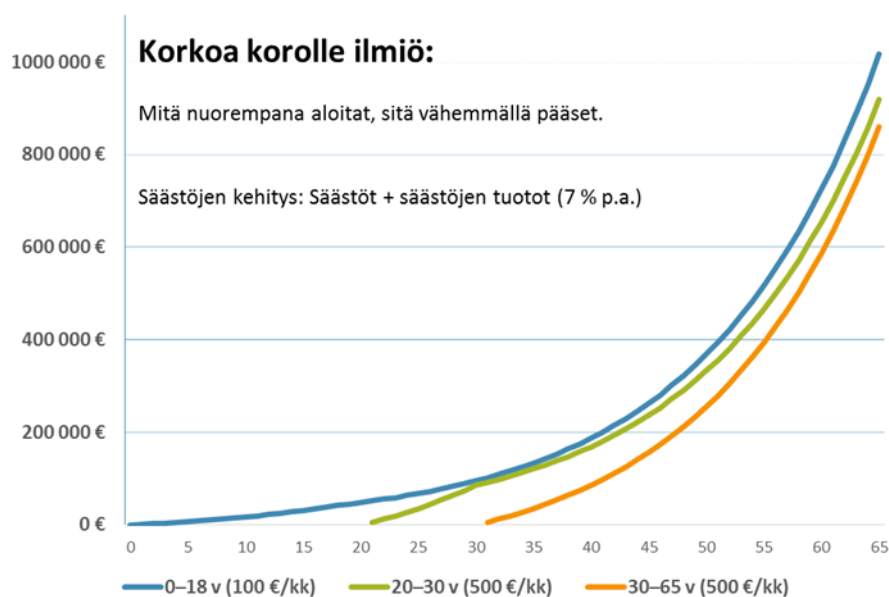
3 Korkoa korolle- ilmiö

3.1 90-vuotias "Omahan Oraakkeli"

Maailman menestyneimmäksi sijoittajaksi tituleeratun Warren Buffetin nettovarallisuus kesäkuussa 2021, nousi yli 100 miljardiin dollariin hänen ollessaan 90-vuotias. Kenties suurin huomio hänen varallisuuteen liittyvässä historiassa kiinnittyy kuitenkin siihen, että Buffet ei syntynyt rikkaana. Itse asiassa, saavuttaessaan ensimmäisen miljoonansa Buffet oli 30-vuotias. Ja ensimmäisen miljardin dollarin rajapyykin hän rikkoi 52-vuotiaana. Toisin sanoen, 95 prosenttia Buffetin tämän hetkisestä varallisuudesta on muodostunut 60 ikävuoden jälkeen. (Anderson 2021.) Warren Buffetin varallisuus on mainio esimerkki korkoa korolle -ilmiön voimasta ja todistaa, että aika on sijoittajan paras ystävä.

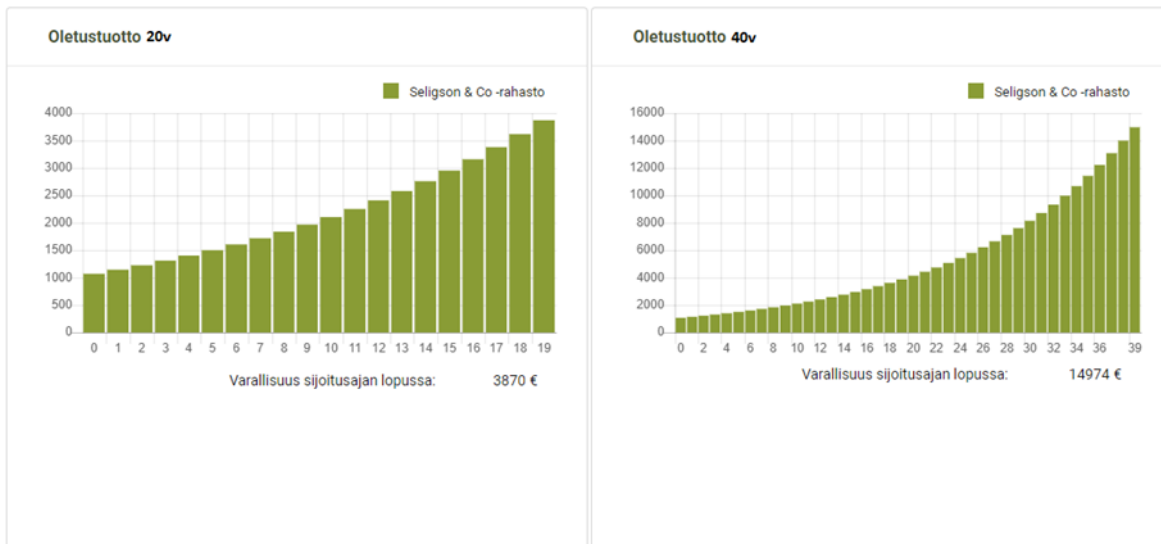
Korkoa korolle- ilmiössä sijoitettu pääoma kasvaa aluksi hitaasti, mutta sijoituksesta saa pientä osinkoa. Kun nämä saadut tuotot sijoitetaan jatkuvasti uudelleen, tuottoa saa joka kerta piirun verran isommalle omistususuudelle. Varallisuus kasvaa vähitellen kuin lumipallo, ja tahti vain kiihtyy pallon tullessa suuremmaksi. (Mähkä 2019, 30.) Juuri tämä ilmiö saa rahan työskentelemään sijoittajan puolesta.

Korkoa korolle ilmiö mahdollistaa, että pienetkin säästöt kasvaa vuosien kuluessa isoksi rahavuoreksi, kunhan rahat sijoitetaan järkevästi ja myös sijoituksista saadut tuotot sijoitetaan aina uudelleen. Kuten kuvio 4 havainnollistaa, mitä nuorempana sijoittamisen aloittaa niin sitä enemmän korkoa korolle- ilmiöstä saa hyötyä.

Kuvio 4. Sijoittamisessa ei ole kyse äkkirikastumisesta. Paljon rahaa vaatii paljon aikaa. (Sijoittaja 2018b)

Mitä pidempään sijoitetaan, sitä voimakkaammin korkoa korolle- ilmiö vaikuttaa varallisuuden kasvuun. Alkusijoituksen ollessa 1000 euroa, 20 vuodessa säästöön kertyy 3870 euroa. Jos säästämistä jatketaan samalla tuottoasteella toiset 20 vuotta, rahasumma kasvaa 15 000 euroon.

Kuvio 5. 1000 euron pääoman kehitys 7 prosentin vuosituotolla, ilman lisäsijoituksia. Sijoitusaika 20 ja 40 vuotta. (Seligson & Co, 2021)

4 Lapselle säästäminen

4.1 Puhutaan rahasta

Lentokoneella matkustaessa voi istuimen selkänojasta löytää turvaohjeen jossa neuvotaan, että happinaamari on laitettava ensin itselle ja vasta sen jälkeen tulee auttaa lasta. Raha-kasvatuksessa pätee sama neuvo, sillä lapset oppivat vanhemmiltaan millainen toiminta on hyväksyttävää, ja mikä ei ole. Muun kasvatuksen ohella, vanhemmat opettavat lapsilleen taloustaitoja kuin huomaamatta. Lapselle kerrotaan ja näytetään, miksi rahaa kannattaa säästää, mitä ruoka ja lelut maksavat ja miksi laskut on pakko maksaa. Vanhempien rahatavat periytyvät. (Nordlund 2018, 8.)

Omat vanhemmat, ikätoverit ja muu sosiaalinen ympäristö ovat avainasemassa kun lapsi harjoittelee taloudellisten päätöksien tekemistä. Perheet erityisesti tunnistetaan eniten nuorten taloudellisiin asenteisiin ja uskomuksiin sekä taloudellisiin tietoihin ja taitoihin vaikuttaviksi lähteiksi, esimerkiksi luottokortin käyttö opitaan pääsääntöisesti vanhemmilta. Myös internetistä ja sosiaalisesta mediasta haetaan vaikutteita ja vastauksia omiin taloudenhoitoon liittyvissä asioissa. (Cao & Liu 2017, 6-7)

Viikkoraha on yksi parhaimmista vanhempien käytössä olevista työkaluista, jota voi hyödyntää talouskasvatuksessa. Viikkorahaa voi antaa vastikkeettomasti, tai jos haluaa opettaa lapselle työn arvostamista niin vastikkeellisella viikkorahalla lapsen täytyy osallistua esimerkiksi kotitöiden tekemiseen. Hybridimallissa osa viikkorahasta annetaan ja tämän lisäksi lapsella on mahdollisuus tienata aktiivisuudellaan ylimääräistä. Sopivan ikäistä lasta on hyvä myös kannustaa kesätöiden tekemiseen. (Nordlund 2018, 58.)

Akateeminen lehti, *Journal of Economic Psychology* – on julkaissut mielenkiintoisen tutkimuksen liittyen lasten rahankäyttöön. Tutkimuksessa 6, 8 ja 10 -vuotiaille lapsille annettiin 4 dollaria käytettäväksi kaupassa käteisen tai luottokortin muodossa. Heille kerrottiin, että kaikki ne rahat ja luotot joita he eivät tuhlaisi kaupassa, saisi viedä kotiin. Loppupäätelmä oli, että kotonaan viikkorahaa saavat lapset olivat tarkempia rahan käyttäjiä kuin ne jotka eivät saaneet viikkorahaa. Havaittiin myös, että tytöt käyttivät enemmän rahaa kuin pojat. (Abromovitch, Freedman & Pliner 1991, 27-45.)

Säästäminen opettaa pitkäjänteisyyttä, mutta tekemällä säästämisestä leikinomaista siitä tulee myös hauskaa. Kun lapsi oppii säästämisen kautta saamaan jotain, mitä vanhemmat eivät ole olleet heti hankkimassa, säästämisen taidosta muodostuu hyvä tapa joka kantaa läpi elämän. (Nordlund 2018, 69.)

Lapselle annetaan pikkuhiljaa enemmän vastuuta omista hankinnoistaan ja valinnoistaan, ja rahataitoja opetellessa tulee erityisesti lapsen ikä ottaa huomioon. Kirjassaan ”Lapset ja raha 2018”, Nordlund nostaa esiin eri-ikäisten lasten kanssa huomioitavia asioita.

- 2-3 vuotiaan lapsen kohdalla yhteiset kauppareissut voivat olla vaikeita, mutta kasvatuksellisesti ne tarjoavat hyviä mahdollisuuksia. Lapsen näkökulmasta kaupat ovat täynnä erilaisia houkutuksia, kuten leluja sekä herkuja. Yksi talousosaamisen tärkeimpiä oppeja on välittömästi saatavan mielihyvän lykkääminen ja kärsivällisyyden harjoittelu. Kauppareissuilla tätä päästään harjoittelemaan niin, ettei lapsi saa sitä mitä hän haluaa, vaikka kuinka kinuaisi. Vanhemman kannattaakin jo etukäteen olla henkisesti valmistautunut siihen, että on valmis nappaamaan lapsen syliinsä ja kävelemään kaupasta ulos, mikäli ei saa lasta rauhoittumaan puhumalla. On erittäin todennäköistä, että seuraava kauppareissu tulee sujumaan paremmin.
- 4-7 vuotiaiden kohdalla lasten kiinnostus numeroihin ja kolikoihin alkaa vähitellen kasvamaan. Tämä ikähaarukka sopii hyvin siihen, että lapselle voidaan opettaa rahan arvoa. Lapselle voi esimerkiksi antaa 5 euroa rahaa ja samalla kertoa, mitä sillä saa ostettua. Saako sillä kaupasta pienen lelun, vai monta tarraa. Ja jos lapsi käyttää koko rahan kerralla, ensi kerralla ei voi ostaa mitään. Oppiminen vaatii toistoja. Koululainen alkaa hiljalleen ymmärtämään rahan arvoa, ja voi avustaa vanhempia ostoksien tekemisessä.
- 8-11 vuotiaat kohtaavat paljon mainoksia ja siksi heidän kanssaan on hyvä keskustella hinnoista, merkeistä ja brändeistä. Kirpputoreihin tutustumalla saa uusia näkökulmia shoppailuun kun pienemällä rahamäärällä saa enemmän ostettavaa kirpputorilta, kuin kalliista lelukaupasta. Olisi myös hyvä antaa lapselle mahdollisuus tehdä pieniä kauppareissuja itsenäisesti.
- 9-12 vuotias voi jo esimerkiksi ottaa vastuuta omasta kirpputoripaikasta. Samalla kun lapsi ansaitsee rahaa myymällä vanhoja tavaroitaan, hän oppii myös kierrätyksestä. Viimeistään 9-vuotiaan kanssa olisi hyvä aloittaa säästämisen harjoittelu, esimerkiksi pankkitilille. Pankin mobiilisovelluksella lapsi voi seurata tilin kasvavaa saldoa ja innostua säästämään vieläkin ahkerammin.
- 13-16 vuotiaalle voi opettaa omien rahojen sijoittamista. Nuorelle on hyvä kädestä pitäen näyttää mihin itse sijoittaa, ja millaisia sijoittamisen vaihtoehtoja on olemassa. Nuorelle tulisi selittää, että ajan kanssa sijoitus kasvaa ja tuottaa enemmän tuloja.

- 15-18 vuotiaat ovat jo melko itsenäisiä, myös rahan käyttämisen suhteen. Budjetoinnin harjoittelua on hyvä aloittaa nyt, sillä tarpeita ja haluja on paljon. Nuoren itsetunnolle tekee hyvää, kun hän saa itse omilla toimillaan vaikuttaa omiin raha-asioihin. Ja jos rahan ansaitsemisen eteen on nähty paljon vaivaa, se laittaa myös ajattelemaan kannattaako kaikkia rahoja tuhлата juuri siihen tiettyyn kännykkään, vai kannattaako sittenkin ostaa malli joka on puolet halvempi. Hyvä tapa testata onko kyseessä pelkkä ohimenevä mielihalu, on neuvoa nuorta miettimään asiaa ainakin pari viikkoa.

(Nordlund 2018)

4.2 Osakkeet vai rahastot

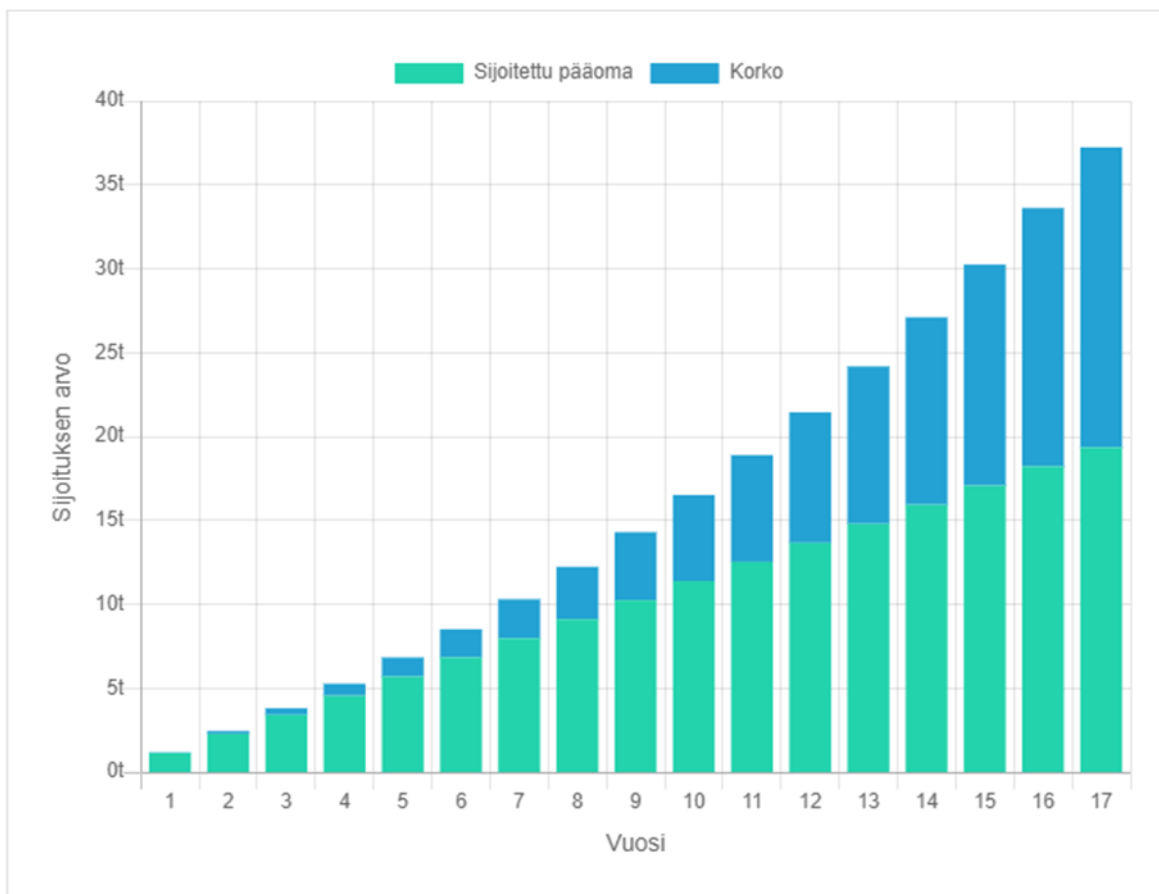
Suoriin osakkeisiin kannattaa ryhtyä sijoittamaan vain, jos niistä on itse kiinnostunut ja on valmis käyttämään aikaa perusasioiden opetteluun. Osakkeilla pystyy tekemään rahastoja parempaa tuottoa, mutta se vaatii nappiin meneviä onnistumisia osakepöiminoissa. (Aaltonen 2021.)

Osakemarkkinaaan pääsee sijoittamaan myös rahastojen kautta, joka voi olla helpompi keino säästää ja sijoittaa lapselle. Osakkeiden ostaminen vaatii vanhemmalta aktiivisuutta, kun taas kuukausisäästäminen rahastoihin on matalan kynnyksen sijoitustoimintaa. Rahastosi-joittajalla on erittäin hyvät edellytykset pärjätä hyvin osakemarkkinoilla ilman sen erityisempää erikoisosaamista, erityistaitoja tai edes vaivannäköä. Sijoittamalla passiiviseen rahastoon markkinaa ei pysty voittamaan, mutta markkinalle ei myöskään voi hävitä. (Nordlund 2018, 168.)

Kenties suurimpana riskinä lapselle säästämisessä voidaan pitää, että täysi-ikäiseksi tultuaan lapsi tuhlaa kaikki säästöt. Tämä tosin ei voi olla kaikista todennäköisin lopputulos, mikäli lapselle on kotona pitkäjärteisesti opetettu vastuullista rahankäyttöä. (Salkunrakentaja 2021).

4.3 Lapsilisät sijoituksiin

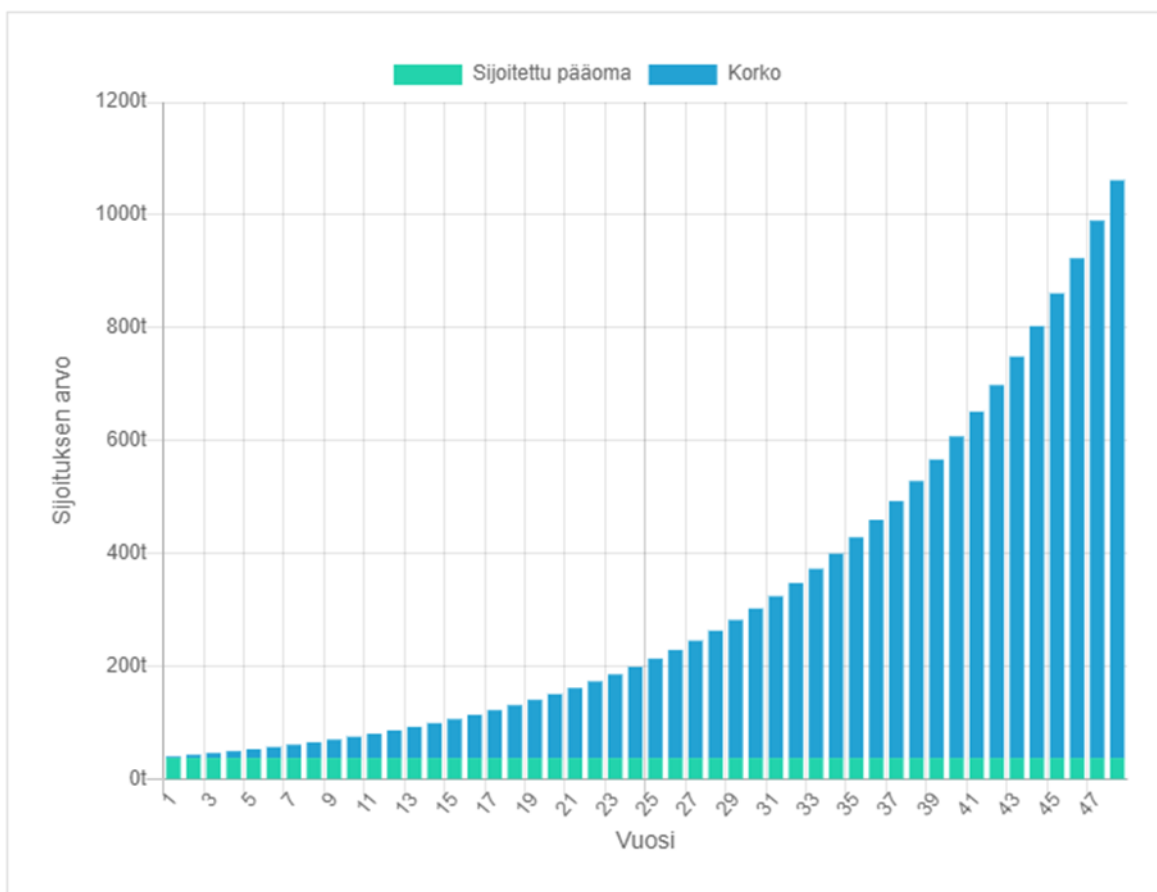
Lapsilisän suuruus vuonna 2021 on 94,88 euroa jota maksetaan vanhemmille, kunnes lapsi täyttää 17 vuotta (Kela 2021).

Kuvio 6. Kuukausittainen sijoitus lapsilisä 94,88 euroa, vuosituotto 7 %. (Summarum 2021)

Opinnäytetyön yksi tutkimuskysymyksistä oli, kuinka suuri pesämuna lapselle on kertynyt hänen täyttäessään 18 vuotta, kun lapsilisät sijoitetaan rahastoihin syntymästä saakka.

Kuvio 6 havainnollistaa lapsilisien sijoittamista 7% vuosituotolla 17 vuoden ajan, jolloin säästöön kertyy n.37 000 euroa. Kuvio 7 osoittaa, että mikäli tämä rahasumma pidetään sijoitettuna samalla tuottosuhteella lapsen eläkeikään saakka, 65-vuodessa sijoitussalkun arvo kasvaa lopulta 1 061 437 euroon ja samalla Suomeen on syntynyt uusi miljonääri. Laskelmissa ei ole huomioitu mahdollisia veroja tai muita kuluja.

Kuvio 7. Lapsilisistä kertynyt 37 000 euron sijoitus 7% vuosituotolla, ilman lisäsijoituksia. 65 vuodessa sijoituksen arvo rikkoo miljoonan euron rajan. (Summarum 2021)

4.4 Verotus

Suomessa lahjaveroa joutuu maksamaan varallisuudesta, mikäli lahjan saaja tai antaja asuu Suomessa. Kolmen vuoden sisällä vanhempi voi kuitenkin lahjoittaa lapselleen varallisuutta verovapaasti, 4 999 euron edestä. Molemmat vanhemmat voivat siis yhteensä lahjoittaa lapselleen 9 998 euroa, ilman veroseuraamuksia. Järkevä tapa välttää lahjavero kokonaan on lahjoittaa pieniä summia pidemmällä aikaikkunalla esimerkiksi kuukausisäästämällä, jolloin lahjoitettavan summan tulisi olla alle 138 euroa per vanhempi (Nordlund 2018, 145).

Lapselle sijoitettaessa noudatetaan monesti osta ja pidä -strategiaa ja on todennäköistä, että sijoitusten arvo nousee vuosien saatossa huomattavasti (Nordlund 2018, 174). Kun sijoituksia ryhdytään jossain vaiheessa myymään, maksetaan luovutusvoitoista pääomaveroa joka on 30 prosenttia, jos pääomatuetot ovat alle 30 000 euroa vuodessa. Mikäli tämä raja ylittyy, pääomavero on 34 prosenttia. (Verohallinto 2021).

5 Kyselytutkimus sijoittamista ja säästämistä harrastaville vanhemmille

5.1 Tutkimuksen esittely ja toteutus

Kvantitatiivinen tutkimus toteutettiin kyselytutkimuksena, jonka kohderyhmänä olivat säästämistä ja sijoittamista harrastavat lasten vanhemmat. Kyselyyn pystyi vastaamaan verkkolinkin kautta, joka julkaistiin Facebookiin perustetussa Sijoituskerho -ryhmässä, sekä Traders And Analysts – nimisessä Discord yhteisöpalvelussa. Kyselylomake avattiin linkin kautta yhteensä 690 kertaa, ja kyselyyn vastasi 169 henkilöä

Kysely koostui 35 kysymyksestä, jotka olivat pääosin monivalintakysymyksiä. Kysymyksiä kautta pyrittiin selvittämään, miten vanhemmat säästävät ja sijoittavat itselleen sekä lapselleen. Kysely toteutettiin anonyymisti, mutta vastaajille annettiin mahdollisuus osallistua kolmen rahastolahjakortin arvontaan mikäli he ilmoittaisivat sähköposti-osoitteensa kyselyn lopussa. 169 henkilön vastatessa kyselyyn, 103 henkilöä halusi osallistua arvontaan

5.2 Tutkimustulosten analysointi

Miesten osuus kyselyyn vastanneista oli 20 prosenttia suurempi kuin naisten, ja eniten vastauksia saatiin 36-45 vuotiaiden ikäryhmästä 44 prosentin osuudella.

85 prosenttia vastaajista asui omistusasunnossa, ja samassa taloudessa asuvien lukumäärä vaihteli yhdestä kuuteen henkilöön, yleisimpiä kuitenkin kolmen ja neljän hengen kotitaloudet. 69,1% prosentilla vastaajista oli enemmän kuin 1 lapsi.

Korkeakoulututkinnon omaavia oli 80 prosenttia vastaajista, ja 18 prosentilla oli joko ammatillinen tai ylioppilastutkin-to. Yli 90 prosenttia oli mukana työelämässä, yrittäjien osuus vastaajista oli 11,8 prosenttia. Yli 100 000 euron vuosittaista bruttopalkkaa tienasi 10,8 prosenttia vastaajista.

Rahan säästäminen koettiin todella tärkeänä, sillä lähes 9 vastaajaa kymmenestä ilmoitti laittavansa rahaa säästöön säännöllisesti, ja kaksi kolmesta on automatisoinut säästämistään esimerkiksi kuukausisäästösopimuksella. Yleisin säästöön laitettava rahasumma kuukausittain oli 201 ja 500 euron välillä. 12,6 prosenttia vastaajista laittaa säästöön maksimissaan 100 euroa joka kuukausi. Kuten aiemmin esitetystä laskelmasta (Hahl 2021, 18) osoitettiin, sadan euron kuukausittainen sijoitus lapselle tuottaa 17 vuodessa n. 37 000 euroa.

Kysyttäessä minkä tyyppisiä säästöjä vastaajalla oli, suosituimmaksi nousi osakkeet, 92 prosentin vastaajamäärällä. Toiseksi suosituin säästämismuoto oli rahastot, 82% vastaajista. 12 henkilöä ilmoitti omistavansa kryptovaluuttaa. Lähdekirjallisuuden mukaan

osakkeet ja rahastot soveltuvat parhaiten pitkäaikaiseen, eli lapselle säästämiseen. (Lehtipuu 2018 ja Mähkä 2019).

Vain 5% vastaajista myönsi tavoittelevansa mahdollisimman korkeaa tuottoa isolla riskillä. 93% tavoittelee hyvää ja vakaata tuottoa, merkittävällä tai kohtuullisella riskillä. Vaurastuminen on ensisijainen syy säästämiseen 47 prosentille vastaajista.

Kysymyksessä 16 kysyttiin, miten sijoittamiseen ja säästämiseen liittyviä riskejä hallittiin. Alla oleva kuva havainnollistaa sanapilven avulla, mitkä olivat yleisimmin toistuneet sanat joita vastauksissa esiintyi.

Kuvio 13. Hajauttaminen on yleisin tapa hallita riskejä.

Vaikka kyselyyn vastanneet nostivat hajauttamisen tärkeyden esiin, silti Aalto Yliopistossa tehdyn selvityksen mukaan 62 % suomalaisista osakkeenomistajista omistaa vain yhtä tai kahta osaketta. (Keloharju & Lehtinen 2019)

Kysely paljasti, että peräti kaksi kolmesta vastaajasta sortuu tekemään sijoituspäätöksiä hetken miellijohteesta usein tai silloin tällöin, vaikka lähdekirjallisuus ja akateemiset tutkimukset suosivat passiivista sijoitustyyliä. Aktiiviset muutokset salkussa eivät tuo korkeampia tuottoja, ainoastaan kulut kasvavat (Parviainen 2015, 14).

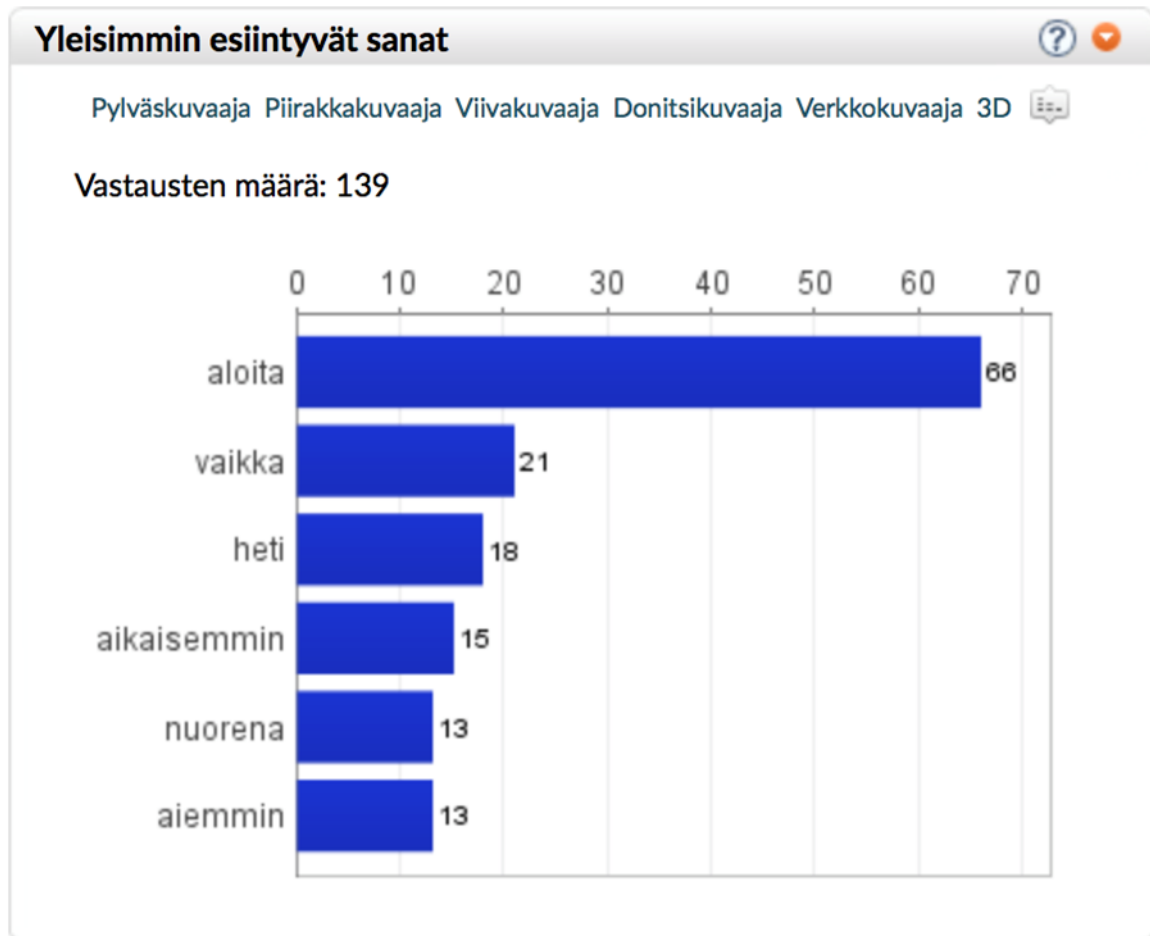
71 prosenttia vastaajista kertoi laittavansa lapselle rahaa säästöön säännöllisin väliajoin, 5 prosenttia ilmoitti ettei lapselle säästetä. 33 prosenttia vastasi, että lapsesta saadut lapsilisät menevät säästöön. Yleisin lapselle säästöön laitettava rahasumma on 51 ja 100 euron välillä, ja yli puolet vastaajista kertoi että säästämällä ei tavoitella mitään tiettyä summaa. Kun kysyttiin minkä tyyppisiä säästöjä lapsella on, kolme yleisintä vastausta olivat rahastot, osakkeet sekä talletukset pankkitilillä. Vain 29 prosenttia vastaajista kertoo, että lapselle on tehty sijoitussuunnitelma. Luku on linjassa amerikkalaistutkimuksen kanssa, jossa sijoitussuunnitelman olivat tehneet 28 prosenttia vastaajista (The Charles Schwab Corporation 2019, 7).

81 prosenttia vastaajista koki, että rahasta puhuminen kotona lapsen kanssa ei ole vaikeaa. Kyselyn lopussa vanhemmilta tiedusteltiin, miten lapsen kanssa puhutaan rahasta kotona. Alla oleva sanapilvi havainnollistaa, millaisia vastauksia kysymys keräsi.

Kuvio 14. Yleisimmin vastauksissa esiin nousseet sanat.

Lopuksi kyselyyn vastanneilta henkilöiltä tiedusteltiin, millaisen säästämis- tai sijoitusneuvon he antaisivat nuoremmalle itselleen.

Kuvio 15. Sanat aloita, vaikka, heti, aikaisemmin, nuorena ja aiemmin käytettiin vastauksissa eniten.

5.3 Johtopäätökset kyselytutkimuksen tuloksista

Kyselytutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, millaisia säästäjiä suomalaiset vanhemmat ovat, mihin he sijoittavat ja millaisilla summilla.

Saatujen vastausten perusteella voidaan sanoa, että säästämistä ja sijoittamista harrastavat vanhemmat ovat korkeasti koulutettuja ja säästävät aktiivisesti, 88% vastaajista laittavat rahaa säästöön kuukausittain.

Suosituimmiksi sijoitusmuodoiksi nousivat osakkeet 92%, rahastot 82%, oma asunto 75% ja pankkitilitalletukset 62%. Kuukausittainen säästösumma 31%:lla on 200 euroa tai alle sen. 55% vastaajista säästää kuukausittain 200-1000 euroa ja jopa 14% vastaajista säästää yli 1000 euroa kuukaudessa.

Sijoitustyyliiltään kyselyyn vastanneet vanhemmat ovat melko maltillisia ja konservatiivisia, he tavoittelevat joko hyvää tuottoa merkittävällä riskillä 49%, tai vakaata tuottoa kohtuullisella riskillä 44%. Ainoastaan 5% vastaajista tavoittelee mahdollisimman korkeaa tuottoa suurella riskillä.

Korkoa korolle- ilmiössä on lähdekirjallisuuden mukaan kyse sijoitetun alkupääoman kasvamisesta lumipalloefektin omaisesti. Kysymyksessä 20 pyydettiin vastaajaa selittämään Korkoa korolle- ilmiötä ekaluokkalaiselle. 12 henkilöä 169:stä vastasi, ettei osaisi sitä selittää. Vastauksista voidaan kuitenkin tehdä johtopäätös, että suurin osa vastaajista ymmärtää Korkoa korolle- ilmiön. Moni lähtisi selittämään ilmiötä ekaluokkalaiselle karkkiesimerkkien avulla. Alla poimintoja saaduista vastauksista:

”Jos et heti syö karkkia ja minä karkkikaupan omistajana saan pitää karkin säästöissä viikon ajan, saat ensi viikolla kaksi karkkia. Jos päätät vielä säästää karkit, niin sitä seuraavalla viikolla sinulla on neljä karkkia. Muutaman viikon päästä sinulla on karkkia niin paljon, että voit alkaa syömään niitä, eikä karkit lopu koskaan.”

Myös rahaa ja laskemista käytettiin esimerkkeinä. *”Kymmenen euron seteli meni töihin – sai palkaksi euron. Seuraavana päivänä kymppi seteli ja euro menivät töihin ja saivat palkaksi euron ja kymmensenttisen. Nyt heitä oli jo neljä.”*

Vastauksista ilmeni hieman yllättäen, että vanhemmista jopa kaksi kolmesta tekee sijoitukset hetken mielijohteesta. Tämä voi selittyä sillä, että sijoittaminen ei ole tarpeeksi suunnitelmallista, eli sijoitetaan ilman sijoitussuunnitelmaa kuten kyselyn vastauksista kävi myös ilmi.

6 Sijoitus- ja säästämissuunnitelma lapselle

6.1 Sijoitus- ja säästämissuunnitelmassa huomioitavat asiat

Sijoitus- ja säästämissuunnitelma auttaa parempien sijoituspäätöksiä tekemisessä ja sitä pidetään yhtenä sijoittajan tärkeimmistä työkaluista. Ennalta tehty suunnitelma vähentää huonoja sijoituspäätöksiä, jotka syntyvät hetken mielijohteesta. Sijoitussuunnitelman noudattaminen on tärkeä osa sijoittajan riskien hallintaa. (Huovinen 2021.)

Sijoitukset tulisi aina suunnitella, eikä sijoitussuunnitelman tekemiseen ole yhtä ainoaa tapaa. Tärkeintä on, että sijoitussuunnitelma sopii juuri omiin tarpeisiin. Pörssisäätiö ohjeistaa artikkelissaan, että sijoittajan tulee ottaa sijoitus- ja säästämissuunnitelmassaan huomioon seuraavat asiat:

- Lähtötilanne ja budjetti
- Tavoitteet, aikahorisontti, riskinotto-kyky
- Sijoituskohteiden valinta, kriteerit ja hajauttaminen
- Salkun päivittäminen ja sijoituksista irtautuminen

(Pörssisäätiö 2021b.)

Koska elämässä voi tulla eteen isoja muutoksia, suunnitelmaa pystyy päivittämään matkan varrella. Sijoitussuunnitelma ei saa olla mikään laatikossa pölyttyvä dokumentti, vaan juuri sijoittajan itsensä näköinen ajatelma siitä, millä summilla, aikataululla ja millä tavalla tavoitteita toteutetaan. (Mähkä 2019, 165).

6.1.1 Lähtötilanne ja budjetti

Perheeseen on syntynyt lapsi ja hänelle perustetaan sijoitussalkku, jonne laitetaan alkupääomaa 5000 euroa. Tämän lisäksi salkkuun siirretään kuukausittaiset lapsilisät, jonka suuruus on 94,88 euroa.

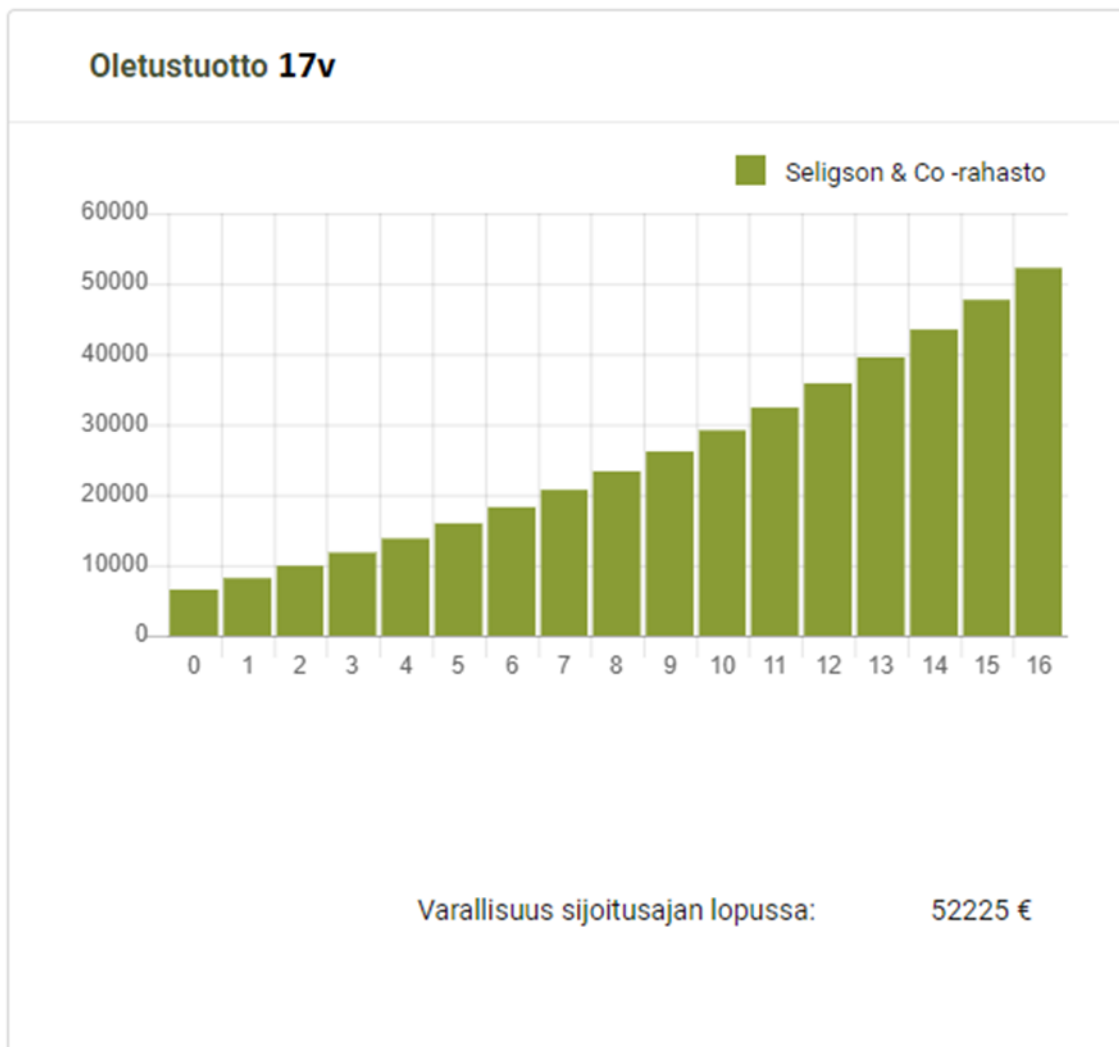
Oman talouden puskurirahasto käsittää 6 kuukauden kiinteitä kuluja käsittävän summan. Tämä varallisuus säilytetään matalariskisessä rahastossa, ja tarpeen vaatiessa on nopea realisoida käteiseksi.

6.1.2 Tavoitteet ja aikahorisontti

Säästämisen pääasiallinen tavoite on saada kerättyä riittävän suuri pesämunna, jonka avulla aikuisuuden kynnyksellä oleva nuori voi tarvittaessa rahoittaa esimerkiksi autokoulun ja omaan kotiin muuttamiseen liittyvät kulut.

Säästäminen alkaa lapsen syntymästä ja jatkuu, kunnes lapsi täyttää 18 vuotta. Lapsen tullessa täysi-ikäiseksi hän saa sijoitussalkun käyttö- ja hallintaoikeuden itselleen. Vuosien varrella lasta kannustetaan säästäväisyyteen, jotta mielenkiinto säästämiseen ja sijoittamiseen säilyisi läpi elämän.

Kun lapsilisien maksu lakkaa lapsen täyttäessä 17 vuotta, säästöön on tuolloin kertynyt n. 50 000 euroa.

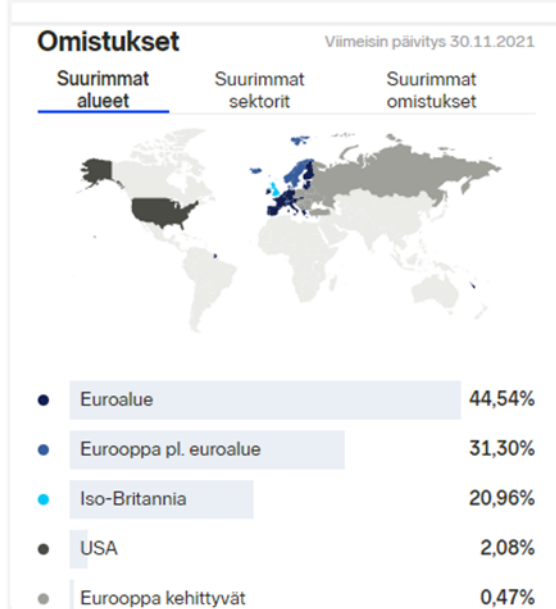
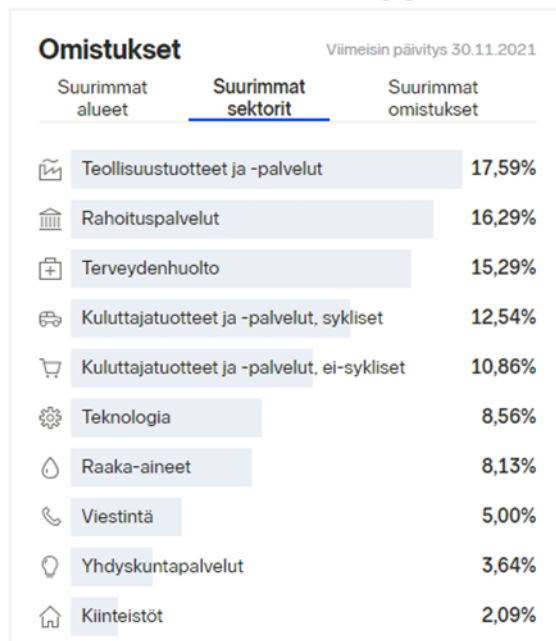
Kuvio 7. 5000 euron alkupääoman kehitys 7 prosentin vuosituotolla, kuukausittainen lisä-sijoitus 94,88 euroa. Sijoitusaika 17 vuotta. (Seligson & Co 2021)

6.1.3 Sijoituskohteiden valinta, riskinotto-kyky ja hajauttaminen

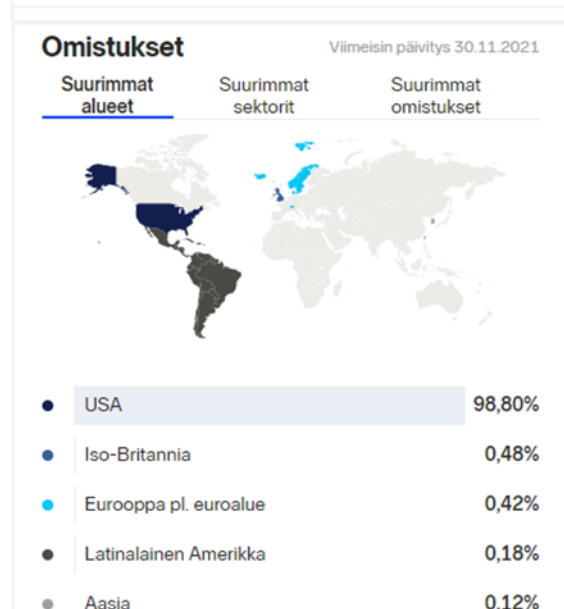
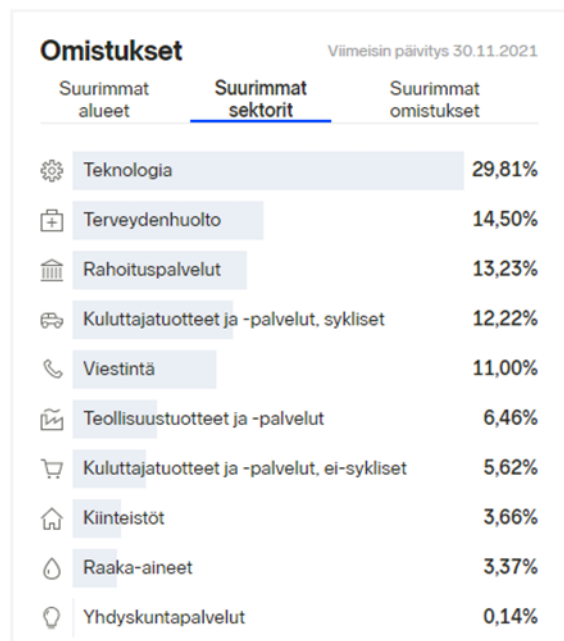
Tavoitteena on saada sijoituksille keskimääräistä n.7% vuosituottoa, osakerahastoihin sijoittamalla. Rahastoja on helppo ostaa ja turvallinen omistaa, ne tuovat salkkuun vakaata kasvua ja laajaa hajautusta ilman, että tarvitsee pelätä koko pääoman menettämistä. Akateemiset tutkimukset tukevat passiivista ”Osta ja pidä”- sijoitustyyliä, joten säästämisen ja sijoittamisen vaiheet kannattaa automatisoida. Kuukausisäästösopimus on helppo tapa pitkäaikaiseen ja määrätietoiseen varojen kartuttamiseen, ja sillä myös hajautetaan riskiä pitkällä aikavälillä. Kuukausisäästö-sopimuksessa kuukausittainen säästösumma veloitetaan kaupankäyntitililtä, ja kun toisessa pankissa olevalta käyttöttililtä tehdään kuukausittain toistuva viitesiirtotalletus, säästäminen on tällöin täysin automatisoitu (Nordnet 2021c). Passiivisempi lähestymistapa mahdollistaa kustannustehokkaan säästämisen, kun vältetään ho- sumiselta ja poukkoilulta eri sijoitusten välillä. Tällöin markkinoiden seuraamiseen ei myös- kään tarvitse käyttää aikaa.

Sijoitussuunnitelmassa tullaan noudattamaan pitkää sijoitusaikaa, joten sijoituskohteeksi voidaan valita korkeamman riskin osakerahastoja. Sijoitusten toimialakohtainen, maantie- teellinen sekä ajallinen hajauttaminen ovat tärkeä osa riskienhallintaa.

Handelsbanken Eurooppa Indeksi

Handelsbanken Usa Indeksi

Kuvio 9. Osakerahastoihin sijoittamalla, salkkuun saa satoja eri yhtiöitä eri toimialoilta ja eri markkinoilta. (Nordnet 2021d)

6.1.4 Sijoitussuunnitelman- ja salkun seuranta

Koska vuosien saatossa elämäntilanne, tulotaso tai säästämisen tavoite voi muuttua, sijoitussuunnitelma tarkistetaan kaksi kertaa vuodessa ja päivitetään tarvittaessa. Tällöin tarkastellaan kuinka sijoitussuunnitelman perusteella valitut sijoitukset ovat suoriutuneet, onko kokonaisuus tasapainossa, toteutuuko hajautus ja vastaavatko sijoitukset edelleen kriteereitä

Yhteenveto sijoitus- ja säästämissuunnitelmasta

Tavoite

- Kerryttää 50 000 euron varallisuus lapselle pesämunaksi, sijoitushorisontin ollessa 18 vuotta.

Sijoittamisen aloittaminen

- Sijoitussalkku ja kuukausisäästösopimus rahastosäästämistä varten avataan heti lapsen syntyessä; lapsilisät sijoitetaan kuukausittain matalakuluiisiin osakerahastoihin.

Varallisuuden jakautuminen

- Lapsilisät sijoitetaan neljään passiiviseen osakerahastoon, joiden maantieteellinen painotus jakautuu seuraavasti:
 - Pohjois-Amerikka 45 %
 - Eurooppa 30 %
 - Aasia 15 %
 - Kehittyvät maat 10 %

Sijoitussalkun suorituskyvyn arviointi

- Kaksi kertaa vuodessa tarkistetaan, että sijoitussuunnitelma on edelleen ajankohdainen ja sijoitukset ovat tasapainossa. Mikäli jokin rahasto on jäänyt markkinakehityksen vuoksi alipainoon, lisätään tämän rahaston painoarvoa salkussa. Tarkistetaan myös sijoittamisen kustannukset, joiden tulee pysyä reilusti alle 1 prosentin.

7 Pohdinta

Markkinoiden voittaminen ja keskimääräistä paremman tuoton saavuttaminen on äärimmäisen vaikeaa, jopa sitä työkseen tekeville ammattilaisille. Aktiivisissa rahastoissa salkunhoitajat pyrkivät omalla näkemyksellään saamaan korkeampia tuottoja, poimimalla osakemarkkinoiden helmet heinäsuovasta. Mutta kuten tutkimuksista ilmeni, kivenkovat sijoitusalan ammattilaisetkin ovat poimintojensa suhteen useammin väärässä kuin oikeassa. Yli-tuoton saavuttaminen on toki mahdollista, mutta se vaatii sijoittajalta asiaan perehtymistä ja huolellisen taustatyön tekemistä, eli aikaa.

Opinnäytetyössä esitetyt sijoitusinstrumentit valitsin sen perusteella, että ne vastaisivat parhaiten kohderyhmän tarpeisiin. Tyytyminen markkinoiden keskimääräiseen tuottoon ja passiivisiin rahastoihin sijoittaminen voi aloittelevalle sijoittajalle olla turvallis ja toimivin vaihtoehto. Tällöin jää paljon aikaa muuhunkin, kun ei tarvitse seurata markkinoita eikä murehtia kenenkään toisen henkilön tekemistä sijoituspäätöksistä ja sen vaikutuksista omassa salkussa.

Yksi oleellinen havainto oli kulujen dramaattinen vaikutus tuottoihin. Aloitteleva sijoittaja saattaa hyvinkin sortua sietämään parin prosentin kuluja rahastoa ostaessa. Mutta kuten opinnäytetyössä asian esitin, näin suuret kulut syövät pitkäaikaissijoittajan tuotosta tuhansia ja kymmeniä tuhansia euroja. Tämä antaa mielestäni hyvän syyn suosia sellaisia passiivisiä rahastoja, joissa juoksevat kulut ovat nollan ja korkeintaan 0.3% välillä, sijoittamisessa pärjää kelvollisesti pelkästään niillä.

Kaksi suoraviivaisinta tapaa saada itselleen enemmän rahaa säästöön on joko tehdä enemmän töitä ja täten nostaa palkkatulojaan, tai sitten leikata omista menoistaan. Eläkelupauksen heikentyessä ja väestön ikääntyessä rahan säästäminen ja pesämunan kerääminen on entistäkin ajankohtaisempaa. Tärkeintä säästämisessä ja sijoittamisessa on, että aloittaa.

Lähdekirjallisuudessa toistui usein sama sijoitusneuvo, joka voi äkkiseltään kuulostaa negatiiviselta: älä tee mitään. Sijoitusten rauhaan jättäminen saattaa kuitenkin olla yksi parhaimmista sijoituspäätöksistä, jonka voi tehdä. Pahin sijoitusmoka kuitenkin on, ettei koskaan aloita. Vaurastuminen vaatii hieman suunnittelua, mutta ennen kaikkea aikaa ja kärsivällisyyttä.

Opinnäytetyön jatkotyötä ajatellen olisi mielenkiintoista teettää kyselytutkimus niiden lasten vanhemmille, jotka eivät harrasta sijoittamista ollenkaan. Olisiko syynä perheen tiukka rahatilanne, kiinnostuksen puute, tietämättömyys vai osaamattomuus, vai yhdistelmä näitä kaikkia? Toinen mielenkiintoinen näkökulma olisi lähteä tutkimaan, mitä peruskoululaiset tietävät sijoittamisesta ja kuinka tuttua se on heille. Mielestäni lapsia ja nuoria tulisi jo

peruskouluikäisinä kannustaa tutustumaan sijoittamiseen, ja aiheesta pitäisi kouluissa keskustella enemmän.

Tämä tutkimus onnistui mielestäni vastaamaan niihin tutkimuskysymyksiin, jotka sille asetettiin. Työn luotettavuutta arvioidessa, luotettavuutta olisi lisännyt esimerkiksi asiantuntija-haastattelut. Myös tieteellisten lähteiden käyttö olisi voinut olla monipuolisempaa.

Sijoittaminen aiheena on laaja ja sen rajaaminen oli haasteellista, kun pelkästään sijoitustyytlejä ja -tuotteita on olemassa lukematon määrä. Teoriapuolesta olisi saanut kattavamman, mutta päätin keskittyä yleisimpiin sijoittamiseen liittyviin teemoihin, jolloin teoriaosuus pysyy tiiviinä tietopakettina. Yksinkertaisellakin strategialla ja sijoitustuotteilla kun on mahdollista saavuttaa erinomaisia tuloksia.

Uskon, että sijoittamisen suosio Suomessa tulee vielä kasvamaan, ja lähitulevaisuudessa omistajuuden kulttuuri sekä resepti vaurastumiseen voivat hyvinkin olla osa suomalaista identiteettiä.

Lähteet

Aaltonen, L. 2021. Kuinka pienellä summalla sijoittamiseen pääsee mukaan? OP-media [viitattu 11.12.2021]. Saatavissa: <https://www.op-media.fi/sijoittaminen/sijoittamisen-aloittaminen/kuinka-pienella-summalla-sijoittamiseen-paasee-mukaan/>

Abramovitch, R., Freedman, J. & Pliner, P. 1991. Children and money: getting an allowance, credit versus cash, and knowledge of pricing. Journal of Economic Psychology, Volume 12, Issue 1, Pages 27-45. [viitattu 11.12.2021]. Saatavissa: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/016748709190042R>

Anderson, J. 2019. How Rich Was Warren Buffett at Your Age? Finance.yahoo.com [viitattu 1.12.2021]. Saatavissa: https://finance.yahoo.com/news/rich-warren-buffett-age-090000280.html?guccounter=1&guce_referrer=aHR0cHM6Ly93d3cuZ29vZ2xlLmNvbS8&guce_referrer_sig=AQAAALPzZ4VO0GfQs-pUnaZMt6l3wdo271KcrCwS7XBOt-a0-ecZ706eyGwb0_lal3Gmke7H8WKLiz5zDw_A-zaUn1Z5z1Er3sz5etr0xpK0vFWOJc1waRv-IDP860UFAhSKP5q6hjCXbgl953HJMb67J8F0F-j2aeKesVAUzD3A-wJkn1

Cao, Y. & Liu, J. 2017. Financial Executive Orientation, Information Source, and Financial Satisfaction of Young Adults. Journal of Financial Counseling and Planning, Volume 28, Number 1. [viitattu 8.12.2021]. Saatavissa: <https://connect.springerpub.com/content/sgrjfcpl/28/1/5.full.pdf>

Carlsson, M. 2021. Firetys: Tavoitteena taloudellinen vapaus. Helsinki: Art House Oy

Danske Bank. 2021. Rahastosijoittamisen hyödyt. [viitattu 5.12.2021]. Saatavissa: https://www.danskeinvest.fi/w/show_pages.content?p_nld=59&p_vPage=DIFIFI_BENEFITS_OF_INVESTING

Erola, M. 2009. Paras sijoitus: Itsepuolustusopas sijoittajalle. Helsinki: Talentum Oy

Erola, M. 2015. Riski & tuotto: opettavaisia tarinoita sijoittamisesta. Helsinki: HS Kirjat 2015

Fintelligens. 2018. Miljoona. Sanoitukset saatavissa: <https://www.musixmatch.com/lyrics/Fintelligens/Miljoona>

Handelsbanken. 2021. Miten sijoitusrahasto toimii? [viitattu 10.12.2021]. Saatavissa: <https://www.handelsbanken.fi/fi/henkiloasiakkaat/saasta-ja-sijoita/rahastot/rahastosaastamisen-abc>

Hämäläinen, K., Wahlroos, B. & Oksaharju, J. 2020. Sijoita kuin guru. Helsinki: Oksaharju Capital Oy

Huovinen, H. 2021. Sijoittaja, huomioi nämä asiat sijoitussuunnitelmassa. Salkunrakentaja.fi. [viitattu 11.10.2021]. Saatavissa: <https://www.salkunrakentaja.fi/2020/04/sijoittaja-huomioi-nama-asiat-sijoitussuunnitelmassa/>

Investing 2021. OMX Helsinki 25 Streaming Chart. [viitattu 7.9.2021]. Saatavissa: <https://www.investing.com/indices/omx-helsinki-25-chart>

Johnson, B. 2019. Active Funds vs. Passive Funds: Which Fund Types Had Increased Success Rates? Mornings-tar [viitattu 15.8.2021] <https://www.morningstar.com/insights/2019/09/20/active-vs-passive>

Kauppila, K., Puttonen, V. & Repo, E. 2020. Miten sijoitan rahastoihin. Helsinki: Alma Talent

Kela. 2021. Lapsilisä. [viitattu 12.11.2021]. Saatavissa: <https://www.kela.fi/lapsilisa>

Keloharju, M. & Lehtinen, A. 2019. Shareownership in Finland 2015. Aalto Yliopisto [viitattu 19.08.2021]. Saatavissa: http://njb.fi/wp-content/uploads/2016/01/Keloharju_3-15.pdf

KUVIO 1. Sijoittaja 2018a. Turhat kustannukset syövät merkittävän osan sijoittajien tuotoista. [viitattu 3.12.2021]. Saatavissa: <https://www.sijoittaja.fi/28147/turhat-kustannukset-syovat-merkittavan-osan-sijoittajien-tuotoista/>

KUVIO 3. Sijoittaja 2018b. 10 vuoden säästämällä 40 vuoden eläkesäästöt? [viitattu 7.12.2021]. Saatavissa: <https://www.sijoittaja.fi/53597/korkoa-korolle/>

Lehtipuu, U. 2018. Rikastamo: Elämäsi fiksuimmat rahapäätökset. Helsinki: Otava

Myllyoja, N. & Kullas, E. 2020. Rahan taju. Helsinki: Alma Talent

Mähkä, M. & Lehtipuu, U. 2019. Sijoittajaksi 7 päivässä. Helsinki: Alma Talent

Mäntylä, J-M. 2020. Pörssi on toipunut koronasta ja piensijoittajia on enemmän kuin koskaan. Yle [viitattu 11.10.2021]. Saatavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-11589548>

Nordlund, N., Nordlund, S., Nordlund, I., Nordlund, G. & Niemelä, M. 2018. Lapset ja raha: Talouskasvatuksen aakkoset vanhemmille. Helsinki: Alma Talent

Nordnet. 2021a. Rahastot ja rahastosijoittaminen. [viitattu 9.12.2021]. Saatavissa: <https://www.nordnet.fi/fi/markkina/rahastot>

Nordnet. 2021b. Hajauttaminen kannattaa – 4 tapaa alentaa salkkusi riskiä. [viitattu 2.12.2021]. Saatavissa: <https://www.nordnet.fi/blogi/koulu/yleistietoa-saastamisesta-ja-sijoittamisesta/hajauttaminen-kannattaa-4-tapaa-alentaa-salkkusi-riskia/>

Nordnet. 2021c. Miten aloitan kuukausisäästämisen rahastoihin? [viitattu 12.12.2021]. Saatavissa: <https://www.nordnet.fi/fag/915-miten-aloitan-kuukausisaestaemisen-rahastoihin>

Nordnet. 2021d. Rahastolistat. [viitattu 2.12.2021]. Saatavilla <https://www.nordnet.fi/markkinakatsaus/rahastolistat/16801708-handelsbanken-eurooppa-indeksi> sekä <https://www.nordnet.fi/markkinakatsaus/rahastolistat/16801708-handelsbanken-eurooppa-indeksi>

OmaSp. 2021. Näin onnistut rahastosäästäjänä - kuinka saat varasi kasvamaan. Sp-Rahastoyhtiö Oy [viitattu 14.11.2021]. Saatavissa: https://www.omasp.fi/sites/default/files/sijoittajalle/rahastosaastamisen_esite.pdf

Parviainen, A. & Järvinen, S. 2015. Sijoittamalla miljonääriksi. Helsinki: Talentum Oy

Puttonen, V. & Repo, E. 2006. Miten sijoitan rahastoihin. Helsinki: WSOYpro

Pörssisäätiö. 2015a. Sijoitus rahasto-opas. [viitattu 7.11.2021]. Saatavissa https://www.porssisaatio.fi/wp-content/uploads/2015/05/sijoitus_rahasto_opas_2015_b.pdf

Pörssisäätiö. 2015b. Hajauttaminen – Miten sijoitukset kannattaa hajauttaa? 5 vinkkiä parempaan hajautukseen. [viitattu 2.11.2021]. Saatavissa: <https://www.sijoittaja.fi/61939/miten-sijoitukset-kannattaa-hajauttaa/>

Pörssisäätiö. 2021a. Oppitunti 5: Sijoituskohteet ja niiden valintakriteerit. [viitattu 19.9.2021]. Saatavissa: <https://www.porssisaatio.fi/sijoituskoulu/sijoituskohteet-valintakriteerit/>

Pörssisäätiö. 2021b. Tee oma sijoitussuunnitelma. [viitattu 18.11.2021]. Saatavissa: <https://www.porssisaatio.fi/blog/2020/03/14/tee-sijoitussuunnitelma/>

Saario, S. & Kaikkonen, L. 2021. Näin sijoitan pörssiosakkeisiin – opas nuorelle: tie taloudelliseen riippumattomuuteen. Helsinki: Alma Talent

Salkunrakentaja. 2021. Vinkit lapselle säästämiseen! [viitattu 9.11.2021]. Saatavissa: <https://www.salkunrakentaja.fi/2018/01/vinkit-lapselle-saastamiseen/>

Sammalisto, S. & Asunmaa, A. 2021. Viisas pääsee vähemmällä taloudessakin: Miten teet oman talouden hallinnasta, säästämisestä sekä sijoittamisesta helppoa ja hauskaa. Helsinki: Kauppakamari

Seligson & Co. 2021. Tuottolaskuri. [viitattu 15.8.2021]. Saatavissa: <https://www.seligson.fi/suomi/sijoitustieto/tyokalut/laskurit/tuottolaskuri.html>

Sijoittaja 2021. Kannattaako sijoittaminen aloittaa rahastoilla vai osakkeilla? [viitattu 4.12.2021]. Saatavissa: <https://www.sijoittaja.fi/65400/kannattaako-sijoittaminen-aloittaa-rahastoilla-vai-osakkeilla/>

Sijoitustieto. 2021. Sijoittaminen for Dummies osa 21: Hajauttaminen. [viitattu 8.12.2021]. Saatavissa: <https://www.sijoitustieto.fi/sijoitusartikkelit/sijoittaminen-dummies-osa-21-hajauttaminen>

Sjögren, M. & Hikipää, I. 2014. Vaurastumisen reseptit: Oma talous haltuun. Helsinki: Kauppakamari

Summarum. 2021. Korkea korolle laskuri. [viitattu 8.12.2021]. Saatavissa: <https://www.summarum.fi/sijoittaminen/korkoa-korolle-laskuri/>

The Charles Schwab Corporation. 2019. Modern wealth survey. [viitattu 5.12.2021]. Saatavissa: <https://content.schwab.com/web/retail/public/about-schwab/Charles-Schwab-2019-Modern-Wealth-Survey-findings-0519-9JBP.pdf>

Thurén, J. 2020. Osakepaiminta ei luultavasti ole sinua varten – se vaatii vaivaa, rahaa ja kilpailunhalua. YLE [viitattu 20.8.2021]. Saatavissa: <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2020/08/27/osakepaiminta-ei-luultavasti-ole-sinua-varten-se-vaatii-vaivaa-rahaa-ja>

Työ- ja elinkeinoministeriö. 2021. Visio 2030 Kohti vastuullista ja osaavaa omistajayhteiskuntaa. [viitattu 24.8.2021]. Saatavissa: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162961>

Verohallinto. 2021. Sijoitukset. Vero.fi [viitattu 11.12.2021]. Saatavissa: <https://vero.fi/henkiloasiakkaat/omaisuus/sijoitukset/>

Liite 1. Kyselytutkimus

Kyselytutkimus sijoittamista ja säästämistä harrastaville vanhemmille.

Tämän kyselyn tarkoituksena on saada tietoa suomalaisten vanhempien sijoittamis- ja säästämistottumuksista. Kyselytutkimus on osa syksyllä 2021 julkaistavaa opinnäytetyötä, jossa käsitellään lapselle **säästämistä ja sijoittamista**.

Kyselyyn vastaaminen tapahtuu täysin anonymisti ja siitä saadut tulokset esitetään ryhmätasolla niin, ettei yksittäisiä vastauksia pystytä tunnistamaan. Vastaamiseen menee n. 5 minuuttia.

Kyselyyn vastanneiden kesken arvotaan Rahastolahjakortteja (3 x 20€). Osallistuaksesi arvontaan, ilmoita sähköpostiosoitteesi kyselyn loppuksi.

Lisätietoja kyselystä s-postitse jarko.hahl@student.lab.fi

Kiittäen,
Jarko Hahl
LAB-ammattikorkeakoulu, Liiketalouden koulutus

Sukupuoli

Nainen

Mies

Ikä

18-25

26-35

36-45

46-55

56-65

66+

Asumismuoto

Vuokra-asunto

Omistusasunto

Asumisoikeusasunto

Vanhempien luona

Muu

Samassa taloudessa asuvien lukumäärä

1

2

3

4

5

6 tai enemmän

Koulutus (valitse korkein suorittamasi tutkinto)

Yliopistotutkinto

Ammattikorkeakoulututkinto

Ammatillinen tutkinto tai ylioppilas

Peruskoulu

Muu

Työtilanne

Yrittäjä

Ylempi toimihenkilö / johtaja

Toimihenkilö

Työntekijä

Opiskelija

Eläkeläinen

Työtön

Muu (perhevapaa, varusmies, jne.)

Bruttotulot €/vuosi

0-10 000

10 001 - 20 000

20 001 - 30 000

30 001 - 40 000

40 001 - 50 000

50 001 - 75 000

75 001 - 100 000

yli 100 000

Lasten lukumäärä

1

2

3

4

5 tai enemmän

Oletko aktiivinen säästäjä, laitatko säännöllisesti rahaa säästöön esim. kerran kuussa?

Kyllä

Ei

Oletko automatisoinut säästämistäsi, esim. kuukausisäästösopimuksella?

Kyllä

Ei

Mikä on keskimääräinen rahasumma kuukaudessa, jonka laitat itsellesi säästöön?

1-50

51-100

101-200

201-500

501-1000

Yli 1000 euroa/kk

Minkä tyyppisiä säästöjä itselläsi on? (voit valita useamman)

Osakkeet

Rahastot

Korkotuotteet

ETF:t

Oma asunto

Sijoitus- tai loma-asunto

Raaka-aineet, kuten kulta

Talletukset pankkitilillä

Säästö- ja sijoitusvakuutukset

Maa- ja metsäomaisuus

Eläkesäästämisen tuotteet

Joukkolainat

Muut, mitä?

Mikä seuraavista vaihtoehtoista kuvaa parhaiten sijoitustyyliäsi?

Mahdollisimman korkeaa tuottoa isolla riskillä

Hyvää tuottoa merkittäväällä riskillä

Vakaata tuottoa kohtuullisella riskillä

Pientä tuottoa pienellä riskillä

Oletko joskus sortunut tekemään sijoituspäätöksiä hetken mielijohhteesta?

Kyllä, useasti

Silloin tällöin

Harvoin

En juuri koskaan

Kuinka paljon pelkää seuraavaa pörssiromahdusta?

Miten hallitset sijoittamiseen ja säästämiseen liittyviä riskejä?

**Onko itselläsi jotain erityisosaamista, jota hyödynnät sijoitustoiminnassasi?
(voi liittyä esim. koulutukseesi, ammattiin, vapaa-ajan harrastuksiin, jne.)**

Miten pisteyttäisit oman sijoitusosaamisesi?

Mikä on ensisijainen syy säästämisesi?

- Eläkepäivien turvaaminen
- Isompien hankintojen ostoa varten
- Vaurastuminen
- Työelämästä pois jättäytyminen ennenaikaisesti
- Jälkipolvia varten
- Varautuminen yllättäviin elämäntilanteisiin, kuten sairaus tai työttömyys
- Ei erityistä syytä säästämisesi

Miten selittäisit *Korkoa korolle* vaikutuksen ekaluokkalaiselle?

Kuinka usein lapsellesi laitetaan rahaa säästöön?

Säännöllisin väliajoin, esim. joka kuukausi

Satunnaisesti, mahdollisuuksien mukaan

Harvemmin, muutaman kerran vuodessa

Lapselle ei tällä hetkellä säästetä

Onko lapsellasi sijoitussalkku?

Kyllä

Ei

Minkä tyyppisiä säästöjä lapsella on? (voit valita useamman)

Osakkeet

Rahastot

Korkotuotteet

ETF:t

Oma asunto

Sijoitus- tai loma-asunto

Raaka-aineet, kuten kulta

Talletukset pankkitilillä

Säästö- ja sijoitusvakuutukset

Maa-, metsä- tai kiinteistöomaisuus

Eläkesäästämisen tuotteet

Joukkolainat

Muut, mitä?

Mikä on keskimääräinen rahasumma kuukaudessa, joka lapselle laitetaan säästöön? (euroa per lapsi)

0 . Lapselle ei säästetä.

1 - 25

26 - 50

51-100

101-200

201 - 500

501 - 1000

Yli 1000 euroa/kk

Onko lapselle tehty säästämis- ja sijoitussuunnitelma?

Kyllä

Ei

Jos vastasit kyllä, vastaa myös kysymykseen 26.

Kuvaile lapsen säästämissuunnitelmaa parhaasi mukaan, millainen se on.
(Onko suunnitelmassa huomioitu esim. oma varallisuus, säästämisen ja sijoittamisen tavoitteet, aikahorisontti sekä määritetty oma riskinsietokyky? Kuinka usein suunnitelmaa päivitetään, onko suunnitelman täsmällinen noudattaminen ollut helppoa?)

Kuinka pitkään olet suunnitellut pitäväsi lapsen varat sijoitettuna, onko säästämisen tarkoitus jatkua senkin jälkeen kun lapsi täyttää 18 vuotta?

Kuinka suuren sijoitusvarallisuuden aiot säästää lapselle?

1-10 000

10 001 - 20 000

20 001 - 30 000

30 001 - 40 000

40 001 - 50 000

50 001 - 100 000

yli 100 000 euroa

Ei ylärajaa, tai säästämällä ei tavoitella mitään tiettyä summaa

Lapselle ei säästetä

Menevätkö lapsesta saadut lapsilisät lapselle säästöön?

Kyllä

Ei

Saako lapsi sukulaisilta ja muulta lähipiiriltä rahaa, esim. syntymäpäivälahjaksi? Menevätkö lahjaksi saadut rahat säästöön?

Puhutaanko kotonanne rahasta ja säästämisestä lapsen kanssa, miten?

Koetko rahasta puhumisen lapsen kanssa vaikeana?

Kyllä

Ei

En osaa sanoa

Pitäisikö mielestäsi peruskouluissa opettaa lapsille sijoittamisen ja säästämisen alkeita?

Kyllä

Ei

En osaa sanoa

Säästämiseen ja sijoittamiseen liittyen, minkä neuvon antaisit nuoremmalle itsellesi?

--